

ЛУИДЖИ НАТОЛИ

АБАТ ЛАНЦА

L'abate Lanza è un'opera inedita di Luigi Natoli scritta in dialetto siciliano ricostruita interamente nel 2019 dai manoscritti originali da Ivo Tiberio Ginevra e Anna Squatrito. Non era mai stata pubblicata prima di allora e non è mai stata rappresentata in teatro. E' un dialetto colto, dove Natoli esprime al massimo tutta la potenza e l'eleganza del siciliano come lingua. Tutti i diritti esclusivi dell'opera che appartengono a I Buoni Cugini Editori sono ceduti gratuitamente per questa pubblicazione.

I BUONI CUGINI EDITORI

Абат Ланца е неиздавано произведение на Луиджи Натולי, написано на сицилиански диалект и възстановено напълно през 2019 г. следвайки оригиналните ръкописи от Иво Тиберио Джиневра и Анна Скуатрито. Никога преди това не е било публикувано или представяно като театрален спектакъл. Един ерудиран диалект, с който Натולי изцяло предава пълната сила и финес на сицилианския като език.

Изключителните права на това произведение, които принадлежат на I Buoni Cugini Editori се предоставят безвъзмездно за настоящето издание.

ЛУИДЖИ НАТОЛИ

АБАТ ЛАНЦА

*комедия написана на диалект в три действия
препис от оригиналния ръкопис
датиран 1920 година*

Луиджи Натולי

АБАТ ЛАНЦА

© Превод от сицилиански Даниела Илиева

Всички права запазени.

Авторските права върху текста на тази книга
принадлежат изцяло на преводача.

Превод Даниела Илиева

© Оформител Ивайло Найчев

ISBN

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

ДОН ОТТАВИО РОССО-ЛАНЦА, абат, 25-годишен,
елегантен, мъжествен.

ДОН КАЛИДДУ ГАТТО, студент 22-годишен.

ОТЕЦЪТ КАПЕЛАН на манастира Сан Джулиано,
възрастен мъж.

ПРИНЦЪТ НА ТРАБИА, улегнал мъж, забележителен
кавалер.

БАРОНЪТ НА ГОДРАНО, забавен старец

МАЙСТОР МЕНИКО, обуцар, пьргаво старче,
бъбривец.

ДОН ПАОЛО СИРАГУЗА, Наместник на манастира,
възрастен мъж.

ДОН ПИЕТРО ПОКОБЕЛЛИ, Секретар на Вицекраля.

ДОН АНДЖЕЛО КАННАРОЦЦО, ганъчен Управител.

ДОН МАТТЕО, ханджия, около 35-годишен.

КАВАЛЕРЪТ НА СВЕТИЯ КРЪСТ, все още младолик,
суховат, кокалест мъж.

КАТЕРИНА, млада селянка, 20-годишна

БАРОНЕСАТА НА ДЖОРДАНО, 24-годишна

ГОСПОЖА НУНЦИЯ, майка на дон Маттео, старица.

ЛАКЕЙ В ДОМА НА ТРАБИА.

КАМЕРИЕР В КРАЛСКИЯ ДВОРЕЦ.

НАЧАЛНИК НА КАРАУЛА.

ГЛАСОВЕ ОТВЪТРЕ.

СТРАЖИ ОТ КАРАУЛА.

ПАЛЕРМО ПРЕЗ 1747

Обикновена, много скромна стая в малка странноприемница през 18 век. Стените са в избелял розов цвят; таванът е със зле издялани, белосани греди. В дъното е балконът с отворени прозорци, зад които се вижда железен парапет и улицата потънала в мрак. На стената вдясно има две врати: първата, по-напред, гледа към стаята на ханджията, а втората – в дъното, е вратата към сцената. На стената вляво има врата, която гледа към стаята на дон Калидду. До тази врата е сложен шкаф, върху който има витринка с Детенцето Исус, направено от восък, а върху отсрещната стена има рисунка върху стъкло, изобразяваща Мадоната. Върху шкафа е сложена запалена газова лампа. В дъното от едната и от другата страна на балкона са поставени скрин и ракла. Върху скрина има гледжосана кана с вода. В средата на стаята стои дървена маса в естествен цвят и запалено бронзово газениче с два края. Няколко обикновени стола със сламени седалки. Малко преди разсъмване.

СЦЕНА I

ДОН КАЛИДДУ, ГЛАС ОТВЪН, СЛЕД ТОВА ДОН МАТТЕО

ДОНКАЛИДДУ (по риза, седнал на масата, пред книга обвита с пергаментова подвързия, учи. Сам е; от време на време, поради горещината, си вее с носната си кърпа) Уф! Не се издържа повече! Дори не полъхва! ... И как да се учи в тая жегга? (прозява се) Ах!... Вече нямам търпение да взема тая лекарска диплома, да се върна в Поллина

и да се наслажда малко на прохладата. *(чете)* “Dyssenterie aut sunt intestinale set mesenterice, aut hepaticae; absurdum est...est...” *(отново прекъсва и се прозява)* Хайде, да си напръскаме лицето!...*(става, отива до скрина, намокря носната кърпа с вода от каната и си разхлажда очите и челото; разкърива рамене и сяда отново).*

ГЛАС ОТВЪН *(малко далечен, отвън)* Братя монаси на Исус и Мария, ставайте, късно е вече... късно е!...

ДОН КАЛИДДУ Ах, ах! Проповедникът от братството на монасите минава... значи скоро ще се зазори *(чува се далечен звън на камбана)* това е камбаната на манастира. Монахините се приготвят за песнопението... *(отново, но този път още по-далечно се чува монотонното припяване на монаха „Братя монаси на Исус и Мария и т.н.“; дон Калидду отново започва да чете)* “...absurdum est omnem dyssenteriam attribuire intestinis. Intestinales atque mesenterice...”

ДОН МАТТЕО *(излиза от стаята си, вдясно, като си навлича пижамата и прекъсва дон Калидду, като го поздравява)* Добро утро, дон Калидду...

ДОН КАЛИДДУ О! Добро утро, дон Маттеу...

ДОН МАТТЕО Е, да не сте станали по тъмно да учите?

ДОН КАЛИДДУ Ами какво да правя? Другия месец ще трябва да се явя на изпит за лекарската диплома; и ако не будувам по цели нощи, няма да успея да науча всички тия неща!...

ДОН МАТТЕО Отдавна ли сте станал?

ДОН КАЛИДДУ Горе долу от три часа...

ДОН МАТТЕО Виж ти! Ваша милост наистина учи! Имал съм някои и друг студент, обаче не се мореше като грешен дявол над книгите, както ваша милост... Повечето време прекарваше с каната вино и с китарата, да задява монахините от манастира, вместо да учи!

ДОН КАЛИДДУ Значи, нямам е нужда да си изкарва хляба. Аз също се забавлявам; обаче след обяда, когато монахините и послушниците слязат в градината, отивам да ги гледам от прозореца... но без задни мисли... Обаче когато е време да се учи...

ГЛАСОВЕ ОТВЪН *(в далечината)* Помощ!... Помощ!...

ДОН МАТТЕО Какво става? *(надават ухо)*

ГЛАСОВЕ ОТВЪН *(както по-горе)* Помощ!... Крадци! Помощ!...

ДОН МАТТЕО Струва ми се, че викат от манастира!... *(тръгва към вратата)*

ДОН КАЛИДДУ От манастира ли? *(изправя се)*

ДОН МАТТЕО Отивам да видя! *(излиза от сцената)*

ГЛАСОВЕ ОТВЪТРЕ *(както по-горе)* Оттук! Оттук! Стражи, оттук!...

ДОН КАЛИДДУ Трябва да е нещо сериозно?... Ох, горките монахинки!...Добре, че е стражата! *(тръгва към балкона, но в този момент дон Оттавио се хваща за парапета, прескача го и се спуска в стаята. Дон Калидду отстъпва назад, хваща един стол и го заплашва, докато крещи)* Назад!...

СЦЕНА II

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ И ДОН ОТТАВИО

ДОН ОТТАВИО *(елегантен, облечен като свещеник, с увиснал на китката тръстиков бастун; задъхан, прави знак на дон Калидду, за да го успокои)* Шшшшт! Не викайте, и оставете този стол!...

ДОН КАЛИДДУ *(без да променя изражението си)* Но...

ДОН ОТТАВИО Шшшшт!... Нека първо да седна... (*строполява се на един стол*) И оставете този стол! Да не ви приличам на крадец?...

ДОН КАЛИДДУ (*както по-горе*) Не знам кой сте вие!... И така не се влиза в къщите на хората. Накратко...

ДОН ОТТАВИО Шшшшшт!... Не говорете високо. Сега ще ви обясня: но първо, направете ми тази услуга и вижте дали някой не идва насам. (*Кратка пауза. Дон Калидду го гледа втренчено, след това оставя стола и излиза на балкона*).

ДОН КАЛИДДУ (*след като е огледал всичко навън*) Няма жива душа... А сега...

ДОН ОТТАВИО Шшшшт!... Погледнете и прозорците... ако има отворени капаци... хора да надзъртат...

ДОН КАЛИДДУ (*връща се да погледне отново. Няма търпение*) Няма никой... Само дон Матео е пред вратата...

ДОН ОТТАВИО Кой е този дон Матео?

ДОН КАЛИДДУ (*нетърпеливо*) Стопанинът на тази странноприемница.

ДОН ОТТАВИО Това странноприемница ли е?

ДОН КАЛИДДУ (*както по-горе*) Странноприемница е! ... сега доволен ли сте?...

ДОН ОТТАВИО Извинете... Няма ли опасност стопанинът да ме е видял как прескачам балкона?

ДОН КАЛИДДУ Ако ви беше видял, вече щеше да е тук...

ДОН ОТТАВИО Правилно заключение... А вие да не сте роднина на стопанина?

ДОН КАЛИДДУ (*не издържа повече*) Е, в края на крайщата, това да не е разпит? Не ми е роднина! ... Това стига ли ви?

ДОН ОТТАВИО (*опитва се да го размекне*) Не се безпокойте ... (*вижда книгата на масата*) Студент ли сте?

ДОН КАЛИДДУ Занимавам се с медицина...

ДОН ОТТАВИО Значи сме колеги!

ДОН КАЛИДДУ И вие ли учите медицина?

ДОН ОТТАВИО Не, но вие лекарите и ние свещениците, имаме задължението да изпратим хората на оня свят по всички правила на закона.

ДОН КАЛИДДУ Всичко това е много хубаво; но аз все още не знам вие кой сте и защо влязохте през балкона...

ДОН ОТТАВИО И таз добра! Всички врати бяха затворени: отворен беше само този прозорец; и тъй като беше спешно и наложително да вляза отнякъде, възползвах се от ниския балкон, и се прехвърлих!

ДОН КАЛИДДУ И защо? Защо беше наложително?...

ДОН ОТТАВИО И да ме хванат, нали?

ДОН КАЛИДДУ Значи заради вас бяха тия викове в манастира?

ДОН ОТТАВИО Е, да! И тия проклети нечестивци започнаха да викат: „Помощ! Крадци!“ Замалко да ме видят.

ДОН КАЛИДДУ (*смръщва вежди*) Е, тогава?...

ДОН ОТТАВИО Наистина, мислите, че съм влязъл да крада в манастира?

ДОН КАЛИДДУ (*както по-горе*) Тогава, какво правехте вътре посред нощ?

ДОН ОТТАВИО Не вътре; в градината. Политически работи...

ДОН КАЛИДДУ (*уплашен*) Ааааа!?

ДОН ОТТАВИО (*с усмивка*) Политика... празна работа! Ама за какъв дявол! Нима не разбирате? Млад сте, студент сте, сигурно сте имал някоя авантюрка! Да не си помислите, че съм тръгнал да съзаклятничая против императора. Аз съм добър поданик на нашия крал Карлос III, Господ да е с него! В градината бях в компанията на, скъпи дон... дон?

ДОН КАЛИДДУ Дон Калидду Гатту, от Поллина, на вашите заповеди... А вие?

ДОН ОТТАВИО Абат дон Оттавиу... Фамилията, засега не мога да спомена; но ще разберете, тъй като сте ми симпатичен и се надявам да станем приятели ако не ви скандализирам...

ДОН КАЛИДДУ Напротив... Вие също ми ставате симпатичен (*глъч отвън*) Шшшт!... почакайте... (*надава ухо*)

ДОН ОТТАВИО (*подозрително*) Кой е там?... (*дон Калидду му прави знак да мълчи и се ослушва*)

СЦЕНА III

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, ДОН МАТТЕО, НАЧАЛНИК КАРАУЛА И ТРИМА СТРАЖИ

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*отвътре*) Как така странно-приемницата е отворена по това време?

ДОН МАТТЕО (*отвън*) Чух гласове и дойдох да видя какво става...

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*както по-горе*) Не видяхте ли някой да тича насам?

ДОН МАТТЕО (*както по-горе*) Никой.

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*както по-горе*) А този осветен балкон горе?

ДОН МАТТЕО (*както по-горе*) А, това е дон Калидду, студент е, и става посред нощ да учи...

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*както по-горе*) Хайде да видим...

ДОН ОТТАВИО (*скача*) Бързо! Скрийте ме!... Къде е стаята ви?

ДОН КАЛИДДУ (*посочва*) Натам, обаче...

ДОН ОТТАВИО (*отправя се към стаята, докато се съблича*) Кажете, че съм ваш брат...

ДОН КАЛИДДУ Чакайте!...

ДОН ОТТАВИО Измислете каквото искате... Аз си лягам! (*влиза в стаята вляво, като затваря вратата след себе си*)

ДОН КАЛИДДУ (*в лошо настроение*) Ти да видиш как ще ме забърка в някоя каша!

ДОН МАТТЕО (*на прага*) Извинете, дон Калидду, удобно ли е да вляза?

ДОН КАЛИДДУ (*оправя се*) Влезте, заповядайте. (*Дон Маттео влиза, следван от Началник караула и трима стражари, един от които носи фенер*).

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*тръгва към дон Калидду, строго*) Как ви наричат?

ДОН КАЛИДДУ С името ми.

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*както по-горе*) Не се правете на духовит, ако ли не, ще ви закарам в Карбунара.

ДОН КАЛИДДУ Само това ли? Толкова ли сте страшен?... Хайде, накратко, какво желаете?

НАЧАЛНИК КАРАУЛА Защо сте буден по това време?

ДОН МАТТЕО Не ви ли казах, че учи?

НАЧАЛНИК КАРАУЛА Вие по-малко приказвайте! (*взема фенера и го вдига до лицето на дон Калидду; след това го връща на стражаря*) Хм!

ДОН КАЛИДДУ Ама какво правите? С двойния светилник и фенера, нима не виждате добре?

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*властно*) Знам си работата! (*към дон Маттео, посочвайки вратата вдясно*) Има ли някой в тази стая?

ДОН МАТТЕО Майка ми, възрастна женица и моето момиченце...

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*посочва вратата вляво*) А там?

ДОН МАТТЕО Дон Калидду. Това е неговата стая.

НАЧАЛНИК КАРАУЛА Сам ли е?

ДОН МАТТЕО Сам.

ДОН КАЛИДДУ (*веднага*) С моя брат, абата, който пристигна вчера вечерта късно и сега спи. (*дон Маттео е изненадан: дон Калидду му прави знак с очи*)

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*взема отново фенера, отваря вратата, влиза и след миг се връща*) Хъмम्म!...

ДОН МАТТЕО (*който междувреме се е приближил до дон Калидду и му шепне*) Какво става?

ДОН КАЛИДДУ Тихо!... После ще ви кажа...

НАЧАЛНИК КАРАУЛА (*оглежда наляво и надясно*) Хъм! Хъм! (*връща фенера и след това пита дон Калидду*) А вие не чухте ли някакви викове?

ДОН КАЛИДДУ Разбира се, че чух! Даже изтичах на балкона...

НАЧАЛНИК КАРАУЛА И не видяхте ли някой да тича?

ДОН КАЛИДДУ Как да не съм видял! Даже бяха двама...

НАЧАЛНИК КАРАУЛА Ах, по дяволите!... И не ми казахте?

ДОН КАЛИДДУ А вие попитахте ли ме?

НАЧАЛНИК КАРАУЛА И откъде минаха?

ДОН КАЛИДДУ По *Санто Вито*. Тичаха буквално като две сърни!

НАЧАЛНИК КАРАУЛА По дяволите! И ги оставихте да избягат?

ДОН КАЛИДДУ Да ги хвана за опашката ли! Вие защо сте ги изпуснали?

НАЧАЛНИК КАРАУЛА Казахте по *Санто Вито*? Ей сега ще ги спипам.

ДОН КАЛИДДУ Да, и ще ги хванете! Вече са на миля далеко! Стигнаха са Карини. Винаги пристигате, когато вече няма кого да хванете.

ДОН МАТТЕО Оставете, Началник караул. Кого искате да издирите? След като сте ги разпознали, може да ги хванете ненадейно...

НАЧАЛНИК КАРАУЛА Е, де да ги бях разпознал! Не съм ги видял ни от близо ни от далече. Една монахиня каза, че докато отивала към църковния хор, видяла някакъв мъж в градината и се развикала: „Мъже в манастира!“ А друга извикала: „Крадци!“ и всички започнали да крещат: „Крадци!“ Обаче аз не съм видял и сянка дори.

ДОН КАЛИДДУ Тогава не казвайте нищо, било е халюцинация...

ДОН МАТТЕО Може да е бил духът на монахинята, умряла внезапно в градината.

НАЧАЛНИК КАРАУЛА Така трябва да е било... Ами тогава, онези дето бягаха?

ДОН КАЛИДДУ Може да са се затичали да викат акушерката...

НАЧАЛНИК КАРАУЛА Е, това е: тяхна работа! Да тръгваме. Извинете, господа, и Бог да благослови деня ви (*отдава чест, прави знак на стражите и всички излизат от сцената, като дрънкат с алебардите*).

ДОН КАЛИДДУ (*зад тях*) На добър час, някой друг път!...

ДОН МАТТЕО (*към дон Калидду*) Може ли да ми кажете, откъде изскочи този ваш брат?

ДОН КАЛИДДУ (*през смях*) От сърпа на луната...

ДОН МАТТЕО Стига шеги! Кой е вътре?

ДОН КАЛИДДУ Онзи приятел, когото търсят стражите...

ДОН МАТТЕО Крадецът?

ДОН КАЛИДДУ Какъв ти крадец! Ловец е: ловец на фусти!... Ха...ха...ха...! Беше им под носа!... Колко са умни тия стражи! Ха...ха...ха!

ДОН МАТТЕО Какво? Какво?... Някоя монахинка?... И таз добра! Човек да вземе да опише тая история! (*тананика*) Чуйте какво се случи в манастира на Сан Джулиано наречен...

СЦЕНА IV

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ И ДОН ОТТАВИО

ДОН ОТТАВИО (*по риза и ношна шапчица, с дрехите си под мишница, поглежда, и вече по-уверен, излиза*) Отидоха ли си?... (*дон Маттео го поглежда с любопитство*)

ДОН КАЛИДДУ Елате! Елате!... това е дон Маттео, стопанинът на хана.

ДОН ОТТАВИО (*подхвърля бонето във въздуха, скача от радост, а след това въздъхва дълбоко*) Ах! Сега ми е по-добре!... Виждал съм големи зверове, но не колкото стражите! Като видях, че това животно с фенера влиза, очаквах всеки момент да открие леглото! Ако ме беше намерил още с дрехите, щеше да стане белята! (*към дон Калидду*) Аз ви благодаря и ви поздравявам за вашето хладнокръвие. Съумяхте да се измъкнете от това премеждие, измъкнахте и мен... Не, разбира се, не бях в опасност, но можеше да избухне скандал. (*към дон Маттео*) И на вас. Бяхте истински християнин!...

ДОН МАТТЕО Ваша милост, какво говорите! Изпълних дълга си. В нашия занаят, човек трябва да бъде глух,

ням и заплес... Но сега, направете ми това удоволствие; разкажете ми за всичко случило се, защото искам да напиша една история...

ДОН КАЛИДДУ Дон Маттиу е поет.

ДОН ОТТАВИО А, така ли?...Всъщност... Мисля, че някой може да бъде злепоставен... Вие ме разбирате... Още нямат никакви подозрения... Освен всичко друго, това са деликатни неща... става въпрос за чужда репутация... Ние мъже ли сме или не?

ДОН МАТТЕО Имате право, и повече няма да кажа нищо... Даже ето, тръгвам си (*камбаната бие за литургия: дон Маттео поглежда навън, където утрото е настъпило*) Виж ти! Развидели се!... А!... Отивам да събудя майка ми... (*приближава се до вратата вдясно, открехва я и извиква*) Мамо... мамо! Станете, късно е вече! Камбаната би за първа меса в Сан Вито... Какво казвате? Обличате ли се? Добре, добре! Аз излизам, отивам на пазар... Бог да ви благослови! (*към дон Оттавио*) Ваша милост, не се притеснявайте от майка ми, тя е жена, която умее да пази тайна... Целувам ви ръка (*излиза от сцената*).

ДОН ОТТАВИО (*който междуременно се е облякъл*) Вие не се стеснявайте от мен; ако имате да учите, моля; не искам пак да ви безпокоя, възползвах се твърде много...

ДОН КАЛИДДУ О, не!... Дори ме разнообразихте – от три часа стоях втренчил поглед в учебника...

ДОН ОТТАВИО Ако е така, толкова по-добре. Щях да си тръгна, но портата на дома ми по това време е затворена и не мога да почукам... Ето защо съм принуден да се възползвам от вашата любезност... Наистина ли не ви преча?

ДОН КАЛИДДУ Разбира се, че не, пак ви казвам. Напротив, приятно ми е...

ДОН ОТТАВИО Благодаря. Много сте мил, и това ме насърчава да ви посещавам често...

ДОН КАЛИДДУ (*смее се*) Като оправдание, да се поглежда към градината на манастира! От балкона се вижда, все едно сме вътре. А и аз, като се нахраня, отивам да гледам монахинките, които се разхождат в градината (*въздиша*) Ех! На нас ни е съдено да ги гледаме отдалече; докато вие, благодарение на тонзурата за дванайсет тари`, можете да влизате... и да докосвате! Стига! Аз им се радвам отгук. Има една висока, с големи... (*описва с ръце закръглените форми на бюста и ханша*) ... и с едни черни очи...

ДОН ОТТАВИО Сестра Крочифисса...

ДОН КАЛИДДУ (*гледа го дяволито*) Може да е сестра Крочифисса... Има и една друга, като статуетка, като мадонка е...

ДОН ОТТАВИО Сестра Мария Джуванна...

ДОН КАЛИДДУ (*както по-горе*) И тази ли я знаете?... Има и една дребничка, огън, бенгалски огън, с вирнато носле.

ДОН ОТТАВИО Сестра Роза...

ДОН КАЛИДДУ Ама вие ги познавате всички?... А има и една бяла и червена, прилича на розова пъпка, с едни черни очи, с едни трапчинки и една бенка тука (*посочва ъгъла на устните си*), която ме...

ДОН ОТТАВИО (*като го прекъсва*) Стоп! Дотук! Запазен улов!

ДОН КАЛИДДУ Ах! Тя значи е приятелката?

ДОН ОТТАВИО (*декламира прочувствено*) „Ако това сърце отвориш, ще намериш там името на моята любима!...“

ДОН КАЛИДДУ Браво! Моите поздравления! Вижда се, че имате вкус!...

СЦЕНА V

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ И ГОСПОЖА НУНЦИЯ

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*идва от вратата вдясно*) Извинете, дон Калидду... Не знаех, че сте тук, и че имате гости... Мога ли да вляза?

ДОН КАЛИДДУ Влезте, влезте, Госпожа Нунция.

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*към дон Оттавио*) Бог да ви благослови, отче абате... Нов клиент ли има?

ДОН КАЛИДДУ Това е моят по-голям брат... Сега пристигна...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Брат ли ви е? Такъв хубав брат ли имате? Бог да ви го пази!... Тук ли ще се настани?

ДОН КАЛИДДУ Не, госпожо. Ще остане в палата на Архиепископа. Той е Секретар на монсиньора...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*възхитена*) Ах, това се казва благодат! Господ да му дава здраве и сполука...

ДОН ОТТАВИО Много благодаря...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ А сега, с ваше разрешение, слизам долу. Бог да ви благослови; помолете се за мене на Господа...

ДОН КАЛИДДУ Госпожа Нунция, бъдете така добра да извикате майстор Минику, ако е станал... да ми направя два шева на обувката.

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Веднага, на вашите услуги (*излиза от сцената*)

ДОН КАЛИДДУ И така, да се върнем към нашите дела; значи тази е монахинката? А как се казва?

ДОН ОТТАВИО Извинете, но това аз...не мога...

ДОН КАЛИДДУ Ееее! Безпокоите се заради едно име?... Но няма да настоявам. А как ви сполетя това пре-

междие през ношта... На мене може да разкажете... Как стана, за първи път ли отивахте?

ДОН ОТТАВИО О, не. Вече от два месеца... Обикновено ходя между полунощ и зазоряване...

ДОН КАЛИДДУ А как влизате?

ДОН ОТТАВИО Прехвърлям се през оградата на градината. Видяхте как влизам през балкона...

ДОН КАЛИДДУ А как ви забелязаха този път?

ДОН ОТТАВИО Не знам. Дяволска работа. Имаше такова пълнолуние – че можеше да се чете книга в градината. Моята приятелка дойде набързо да ми каже, че сестра Кручифисса я държи под око отгоре, и че се страхува да остане дори десет минути. Ще ви кажа истината: виждайки това личице уплашено, вместо да охладнея, аз се разгорещих... и така нататък! Не знам дали беше заради луната или заради случаен шум... но без съмнение, един глас над главите ни извика: – „Кой е там“ – Като чу този глас, моята приятелка едва не припадна: а аз ѝ въдхвам кураж, побутвам я към сенките и ѝ казвам: – „Върви под дърветата, аз ще избягам от другата страна и ще привлека вниманието върху себе си!“ – Така и направихме. И наистина, виждат ме и започват да викат: „Мъже! Крадци!...“ Това не трябваше да се случва, защото никак не ми се искаше да бъда арестуван като крадец, а и скандалът... За миг достигам стената, прехвърлям се, и тъй като чувам как стражата тича към мен, не намерих друго убежище освен това тук... Ето историята на моето сутрешно приключение... Само за едно съжалявам: че не можах да сложа една точка накрая. Останах... с точка и запетая!...

ДОН КАЛИДДУ (*смее се*) Ха! Ха! Ха!... Какъв пакостник сте вие!

ДОН ОТТАВИО (*с изражение на комична скромност*) Скъпи приятелю, човек прави каквото може.

ДОН КАЛИДДУ Но бъдете внимателен, някой път да не се хванете като лисица в капана...

ДОН ОТТАВИО *Audeces fortuna adjuvat...* е казал мъдрият Хораций. Ако в любовните дела не сте дързък, да не мислите, че крушата ще ви падне в устата?

ДОН КАЛИДДУ Може да говорите така, защото вие свещениците сте в такова положение, че стига само да протегнете ръка и хващате късмета за опашката.

ДОН ОТТАВИО Не всички. Това се случва, когато абатът е по-младият син в благородническата фамилия, определен да ползва рента и епископски сан; и който наред със свещеническия сан, остава галантен кавалер и ухажор; посещава свободно палати и манастири, и дори няма нужда да търси подходящия случай. Но ако ми говорите за онези, които от бедност стават свещеници и остават свещеници, тогава е различно. Синове на бедни буржоа или на бедни чиновници, те нямат друга амбиция, освен да влязат в някой аристократичен дом като проповедници или като Капелани, за да си изкарат хляба. Преподават малко латински, история на вярата, християнската догма; придружават младите господа на разходка, с каретата, това е ясно; служат мессата в олтара на имението, четат на дамата някой роман, съставят по един сонет за имения ден на господаря или за щастливото раждане на господарката или за замонашването на младата господарка. Имат маса, легло, обслужване... но в края на крайщата не са нищо друго, освен прислуга; стоят малко по-ниско от иконома в къщата; между камериера и старшия кочияш; а понякога служат като галантен Меркурий на Госпожа дукесата или на принцесата... Какъв късмет е това според вас?

ДОН КАЛИДДУ Това е обезкуражаваща картина!... Всъщност...

ДОН ОТТАВИО Но повечето от тях са такива. Хора без амбиции, с празен ум. Хора, които се приспособяват към всичко, стига да се нахранят добре: не ще рискуват заради някое чувство, заради някоя идея: сервилни и пасивни. Те са истинско човешко падение! И ако остават безстрастни, живеят сред всички тези изкушения, то не е заради техните добродетели, а заради тяхната низост!...

ДОН КАЛИДДУ Извинете, а вие...

ДОН ОТТАВИО Аз... Аз съм друг вид. Друга категория. Който има дързост, известна култура, приятна външност, решителност, съумява да смени ролите; остава привидно прислуга, но всъщност се превръща в истинския владетел. Стига да може да направи първата стъпка, да спечели сърцето на господаря, а още по-добре, това на господарката. И тогава, скромният абат става любимец и съдник в този дом; и листо не помръдва без да се допитат до него, дава заповеди, харчи... и често спестява на благородния си господар дори усилието да прави деца. И всички се мъчат да се домогнат до неговото покровителство; всички му завиждат; става равен на господата; той е търсен, ухажван, желан; и ако не се възгордее, ако съумее да запази онзи свой вид на по-нискостоящ, без да бъде поради това сервилен, всички врати пред него са отворени, много повече, отколкото пред дребните абати благородници. Доза ловко лицемерие, решителност, кураж в подходящия момент и място, и ето че постига всичко: богатство, власт, любов, без никаква отговорност... Отговорностите ги оставя на своя господар...

ДОН КАЛИДДУ Извинете, но това означава да злоупотребим с доверието на...

ДОН ОТТАВИО: Пфу! Тези думи не струват пукната пара; това са думи за наивници. Какво значи да злоупотребим с доверието на някого? Драги мой, всеки има пра-

во на своя дял наслаждение в живота; защото всички сме синове Адамови; и след като някои са си присвоили целия комфорт и удоволствия, и са оставали на другите цялото бреме, справедливо е, който и както може, да си възвърне онази част от комфорта и удоволствията, които му се полагат. И за да утвърди това равновесие, Господ Бог въздаде глупост на богатите и талант на бедните. А който не може да извлече полза, така му се пада и така му се полага!

ДОН КАЛИДДУ Но това са дяволски идеи...

ДОН ОТТАВИО Не, това е философията на живота. Истинската философия (*пауза, с натежал глас*) А са и още нещо.

ДОН КАЛИДДУ Какво?

ДОН ОТТАВИО Те са възмездието на плебея. Дребният абат, роден в някоя работилница, в някой обор, ляга в леглото на дука и смесва плебейската си кръв с тази на потомците на крал Руджеру!... Малка ли ви се струва тази отплата?

ДОН КАЛИДДУ Изумявате ме!

ДОН ОТТАВИО Защото не познавате света. Какво сте видели? Само привидното... Какво знаете вие? Нищо! От Поллина, кацнала на планинския връх, където няма друго освен селяни и прасета, сте постъпили, може би, в Семинарията в Чефалу, след това сте слезли в Палермо, в тази странноприемница, и прекарвате дните си с тези книги, обикаляйки с вашия наставник леглата на болните, сред страданията на нашата плът. Когато се дипломирате, ще се върнете в Поллина, където майсторът ковач и отчето ще ви отнемат болните ако има такива. Ще се ожените за дъщерята на някой буржоа, ще народите цяла сурия деца, и в близките сто години ще умрете. Това е всичко! Но светът е нещо друго!...

МАЙСТОР МЕНИКО (*излиза на сцената*) С ваше разрешение? (*по риза, с шапка на главата и престилка*)

ДОН КАЛИДДУ Влезте, майстор Минуку...

МАЙСТОР МЕНИКО Целувам ръка на всички. Госпожа Нунция ми каза, че ваша милост иска да ме види.

ДОН КАЛИДДУ Точно така, майстор Минуку. Направете ми тази услуга, ако може два шева на тази обувка... Но бързо, ще излизам. *(сваля си обувката и му я подава)*.

МАЙСТОР МЕНИКО *(оглежда я)* Знам какво да направя. *(поглежда дон Оттавио дяволито)* А ваше преподобие, ще отседнете тук, нали? *(дяволито)* Мястото е добро... Вижда се градината на манастира...

ДОН КАЛИДДУ Няма да отседне тук... Това е моят по-голям брат, пристигна снощи късно...

МАЙСТОР МЕНИКО *(както по-горе)* Е, значи не съм разбрал?

ДОН КАЛИДДУ *(живо)* Какво?

МАЙСТОР МЕНИКО Че е пристигнал снощи. Чух кобилата... *(поглежда краката му)* Вижте, обувките му са се ожулили... Жалко! Да не би да е вървял по каменяци?... Ако има нужда от поправка, подметки, токове, да си спомни за своя слуга. Аз съм кърпач, вярно, така е, защото нямам капитали... Но умея да работя фино, като най-видните!

ДОН ОТТАВИО *(поглежда го подозрително)* Благодаря, ще се възползвам. *(към дон Калидду)* Вие към колко часа ще излизате?

ДОН КАЛИДДУ Веднага щом ми донесе обувката...

ДОН ОТТАВИО Тогава ще дойда да ви взема... Докато отслужа месата *(отдалечавайки се, тихо към дон Калидду, като сочи майстор Менико)* Изглежда ми се неискрен: постарайте се да го накарате да говори... *(силно)* Разбрахме ли се?

ДОН КАЛИДДУ Добре, чакам ви *(дон Оттавио се сбогува и си тръгва)*

МАЙСТОР МЕНИКО Слава богу! *(към дон Калидду, след като дон Оттавио е излязъл)* Имате брат – огън и жупел!... Ти да видиш! Как прехвърля стените! Като котка, че и още!

ДОН КАЛИДДУ *(живо)* Какви стени? За какво говорите?

МАЙСТОР МЕНИКО Е де! Стига на мене тия; нали го видях как слиза от стената, видях го как се покатери на този балкон. Бях станал и работех на притворена врата... Но не се бойте, не ми е разхлопана устата. Какъв чешит!... Кой е той? Ваша милост, познава ли го?

ДОН КАЛИДДУ Ами! Хайде вървете, струва ми се, че сте сънувал! Вървете да ми зашиете обувката, вас чакам...

МАЙСТОР МЕНИКО За един *Отче наш* време и ще ви я донеса; обаче според мен...

ДОН КАЛИДДУ *(побутва го лекичко)* Побързайте, междувременно отивам да се облека. *(взема учебника и като подскача весело, влиза в стаята си, докато Майстор Менико, намигайки дяволито, тръгва към изхода на сцената. Но спира, за да минат дон Маттео, Госпожа Нунция и Катерина)*.

СЦЕНА VI

ГОРЕСПОМЕНАТИЯТ, ДОН МАТТЕО, ГОСПОЖА НУНЦИЯ, КАТЕРИНА

ДОН МАТТЕО *(влиза)* Сестро, скъпа моя! Просто нямам къде да ви сложа. Това е цялата странноприемница. Там има един студент, не мога да сложа и вас. Там спя аз заедно с майка ми и с моята дъщеричка. През тази стая се преминава... къде да ви пъкна?

КАТЕРИНА (*облечена скромно, но не бедно, като селянка, наметната е с бяла пелерина. Държи малка бохча под мишница, с прашни обуца*) Сложете ме където искате, даже под стълбата, при кюмюра, където и да е, стига да си почина, понеже съм уморена и понеже обикалям по тия места...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Отдалече ли идвате? (*Госпожа Нунция гаси фенера, защото вече напълно се е развиделило*)

КАТЕРИНА От Термини; половината път минах пеша...

МАЙСТОП МЕНИКО Затова са ви прашасали обувките!... Е! Дон Маттео, ваша милост, гледайте да я настаните, горкичката...

ДОН МАТТЕО Добре, че ми казахте! Къде да я настаня, на шапката ми?

КАТЕРИНА Направете го заради душите на скъпите ви покойни...

МАЙСТОП МЕНИКО Ето, аз ще ви кажа как да я настаните. Ще я сложите да спи във вашата стая, с майка ви, а вие ще си пригледите едно легло тук или долу, така и така сте ранобуден...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ С мен в една стая?...Никога, господине...

КАТЕРИНА Значи, като съм дошла тук, то е понеже са ми казали, че странноприемницата е добра. Ако бях непочтенна жена, щях да отида в някой хан...

ДОН МАТТЕО Но прощавайте... млада жена като вас, не пътува сама...

КАТЕРИНА Че кой да ме придружи, като си нямам никой?

МАЙСТОП МЕНИКО Е, хайде сега, дон Маттео! По лицето не се ли познава, че е добро момиче?

ДОН МАТТЕО Вие май искате да обсебите мястото на

Всевишния! Вървете да шиеите обувките...по-бързо!

МАЙСТОП МЕНИКО Когато някой има милостиво сърце като мене...

КАТЕРИНА Нямам си нито баща, нито майка, нито роднини, никой...

ДОН МАТТЕО И защо дойдохте в Палермо?

КАТЕРИНА Дойдох да търся... брат ми, вече два месеца нямам от него ни вест ни кост...Но знам къде да го търся, понеже е по тия места. Мога да остана тука два дена, докато го открия, а после брат ми ще ми намери къща.

МАЙСТОП МЕНИКО И за два дена, ще ви даде ли сърце да оставите на пътя, на произвола на съдбата, едно добро момиче? Госпожа Нунция! Нали не сте такъв човек!

ДОН МАТТЕО Ама вие като обуцар ли работите или като адвокат на бедните? (*към Катерина*) Как се казвате?

КАТЕРИНА Катарина Меннула...

ДОН МАТТЕО Откъде сте?

КАТЕРИНА От Сумматину; но идвам от Треммини...

ДОН МАТТЕО Знаете ли, че в Палерму животът е скъп и не може да се правят подаръци?

КАТЕРИНА Ваша милост, не се тревожете, понеже имам пари да платя странноприемницата: а и брат ми може да ви даде това и отгоре, а и да ви направи подарък... Че за тези неща сърцето му е широко като площада пред църквата!...

ДОН МАТТЕО (*към Госпожа Нунция*) Ваша милост, какво ще кажете?

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Както искаш, сине. Ти командваш тука.

МАЙСТОП МЕНИКО Ваша милост, Госпожа Нунция искате да изглеждате, с кораво сърце, макар че бедняците знаят колко то е жалостиво!... (*към Катерина*) Не му мислете повече, попаднали сте на добри хора... И ако имате

обувки за поправка, само ми заръчайте... Сега да бягам да направя обувката на дон Калидду. Дал Бог добро на всички (*изтичва към портала*)

ДОН МАТГЕО (*към Катерина*) Хайде, добре, да направим както искате... (*към Госпожа Нунция*) Вижте, ваша милост, ако тя има нужда от нещо... Разберете се с нея... Аз слизам, че в склада няма никой (*кима и излиза*)

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*наблюдава за кратко Катерина*) А вашият брат какъв занаят има?

КАТЕРИНА (*като се усмихва*) Какъв занаят ли? Брат ми е абат.

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Абат ли? Значи е свещеник? И ви е оставил сама?

КАТЕРИНА Не е така. Ние живеехме в Треммини. Той ми каза, че трябва да дойде в Палермо, и че трябва да го чакам, защото ще прати да ме повикат или ще дойде той. До едно време ми пращаше по някое писмо, та карах аптекаря да ми го прочете, дон Аустину, дето е на улица Мунти, срещу вратата на малката църква... знаете ли я?

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Ами аз не съм ходила никога в Термини!

КАТЕРИНА Така ли? Е, нищо; както ви казах, пишеше ми, че работите му вървели добре и че ще ме повика при себе си... Но след това не писа повече; и сега вече два месеца не зная дали е жив или умрял. И така, реших да дойда. Можех ли да стоя сама на чуждо място?

ГОСПОЖА НУНЦИЯ А как ще го намерите в Палермо? Да не мислите, че сте в Сумматину? Има да търсите!...

КАТЕРИНА Хората казват, че който може да говори, преминава морета. А него го познават... Какво си мислите, ваша милост? Стига да се каже, че Вицекралят иска да му даде служба...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Щом е така, по-лесно ще го на-

мерите... Ако бяхте дошла половин час по-рано, щяхте да срещнете един друг абат, който пристигна на разсъмване и е брат на дон Калидду, царчето настанено в онази стая. Можехте да го поразпитате... Мисля, че абатите се познават помежду си.

КАТЕРИНА А сега не е ли там?

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Сега не, но сигурно ще се върне... А тези познанства на брат ви, знаете ли кои са? Питам ви, понеже в такъв случай ще можем да ви упътим.

КАТЕРИНА Единият го знам...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ И кой е?

КАТЕРИНА Той е... Принцът на Трабия.

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Я виж ти! И защо не казахте нищо? Той е един от най-важните синьори на кралството. Дворецът му е тука наблизо. Защо не отидете да потърсите там брат си?

КАТЕРИНА Защото... защото той не иска. Все ми казваше: „Когато дойдеш в Палерму, да не си посмяла да ме търсиш в двореца на Принца“!...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ А защо?

КАТЕРИНА (*колебливо*) Ами... не знам... (*Госпожа Нунция се усмихва*)

СЦЕНА VII

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, ДОН КАЛИДДУ, ПОСЛЕ МАЙСТОР МЕНИКО

ДОН КАЛИДДУ (*облечен за излизане, но единият му крак е бос*) Госпожа Нунция... О, извинете! Мислех, че сте сама... А кое е това хубаво момиче?

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*към Катерина*) Това е дон Калидду, брат на абата (*към дон Калидду*) Желаете ли нещо?

ДОН КАЛИДДУ Бъдете така добра да се покажете на прозореца и да повикате майстор Минику... Какво, по дяволите, направи с тая обувка?

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Сега ще го извикам да дойде... Виждате ли тази госпожица? Има брат тука в Палермо, и той е абат; и е дошла да го търси. Дали вашият брат не го познава?

ДОН КАЛИДДУ Какво да ви кажа? Него питайте като дойде... Е...! Отидете да повикате майстор Минику...

МАЙСТОР МЕНИКО (*влиза*) Ето ме, на разположение, а ето и обувката. (*подава му я*).

ДОН КАЛИДДУ (*обува я*) Щях да пращам да ви викат... Колко ви дължа?

МАЙСТОР МЕНИКО Понеже е за вас, дайте ми три грани... (*дон Калидду плаща и се връща в стаята си; но в подходящия момент излиза отново. Майстор Менико казва на Катерина*) Е, настанихте ли се? Доволна ли сте? Трябваше и от мене някоя думица!...

КАТЕРИНА Бог да ви го върне!...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Не се големейте толкова, в края на крайщата не сме диваци, слава на Бога! Щом някой не знае нещо, как се казва?... като слепец е, но щом можем, винаги правим добро...

МАЙСТОР МЕНИКО Аз да не съм казал обратното? Ваша милост, веднага се обиждате... Важното е, че това момиче се нареди, останалото няма значение... Бог с вас, Госпожа Нунция, довиждане скъпа съседке... (*излиза*)

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Какъв бърбивец! Във всичко се меси... (*към Катерина*) Знаете ли какво ще ви кажа? Елате да ми помогнете да ви оправя леглото ако искате да си починете...

КАТЕРИНА Както кажете, ваша милост.

ДОН КАЛИДДУ (*с шапка на главата и с тръстиковия*

бастун, влиза като си тананика) „*O, Nici amabili scocca di rosa...*“

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Излизате ли, дон Калидду? Няма ли да изчакате брат си?

ДОН КАЛИДДУ Напротив, чакам го...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Тогава, като дойде ни извикайте, ние сме вътре. Елате, сестрице (*излиза с Катерина от вратата вдясно*).

ДОН КАЛИДДУ (*проследява я с поглед*) Кълна си в честта си, каква кокошчица! Каква хапчица!... Да се надяваме, че ще остане! Като пристигне, ще накарам дон Оттавио да зяпне. Каква ти монахинка!... (*започва отново да си тананика*)

„*O Nice amabili scocca di rosa*

Tu mi fa` morire senza un pirchi`

Tu mi fa` morire senza un pirchi`...“

СЦЕНА VIII

ГОРЕСПОМЕНАТИЯТ, ДОН ОТТАВИО, СЛЕД ТОВА ГОСПОЖА НУНЦИЯ И КАТЕРИНА

ДОН ОТТАВИО (*останал на прага на преддверието, заслушан в песента*) Чудсно! Ще ви наема за някоя нощ на серенада...

ДОН КАЛИДДУ Шшшт! Елате да видите една серенада, да се танцува без звук!

ДОН ОТТАВИО Какво има?

ДОН КАЛИДДУ Братко мой, вашата монахиня може да иде да се скрие! Пристигна едно момиче от провинцията, обаче...! Разкош!

ДОН ОТТАВИО Вярно ли? Къде е?

ДОН КАЛИДДУ А, така? Че да ѝ хвърлите око ли?

ДОН ОТТАВИО И защо не, имането се добива там, където е. Тези провинциалистки имат един естествен аромат, тръпчив, който помага да се възстанови похабения вкус от твърде претенциозната кухня. Те са като глътка свеж въздух над слънчева долина, за човек затворен в задушна стая. Отварят гърдите. Къде е?

ДОН КАЛИДДУ Ще ви я покажа, но този път аз ще кажа „Уловът забранен!“ Вие си дръжте манастира и ми оставете планината... Надникнете тук (*води го до стаята и го кара да погледне през полуотворената врата*)

КАТЕРИНА (*отвътре*) Къде да сложа това, госпожа Нунция?

ДОН ОТТАВИО (*подскача и хваща за ръката дон Калидду*) Ах!

ДОН КАЛИДДУ Поразен сте, нали?!

ДОН ОТТАВИО Шшшт!... (*гледа смаяно и възкликва*) Тя!

ДОН КАЛИДДУ (*силно озадачен*) Коя? Коя е тя?

ДОН ОТТАВИО (*ужасен*) Гръм и мълния! Да бягаме! (*дърпа дон Калидду*) Идвайте с мен!... (*повлича го, докато дон Калидду, объркано повтаря... „ама...ама...“ и излизат от сцената*)

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*идвайки от стаята си, в момента, в който дон Калидду побягва*) Какво правите? Тръгвате ли?... Дон Калидду!... дон Калидду!...

КАТЕРИНА (*приближавайки се*) Отива ли си?...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Да не е полудял? (*изтичва на балкона, следвана от Катерина и извиква*) Дон Калидду!... Какво ви става, защо бягате заедно с брат ви?...

КАТЕРИНА (*която също се е надвесила на балкона, надава вик*) Ах! Той е!... Той!...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*с учудване*) Кой?

КАТЕРИНА (*отчаяно*) Той! Той! Она злодей!...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*поразена*) Как така? Кой? Братът на дон Калидду ли?

КАТЕРИНА (*както по-горе, скубе си косите*) Какъв ти брат на дон Калидду!... Това е той! Она измамник, дете ме остави!... Ах, тежко ми!... Злодей!... Изменник!... (*отпуска се върху един стол, докато Госпожа Нунция, зашеметена, се прекръства отново и отново*).

ЗАВЕСА

КРАЙ НА ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

Зала в двореца Трабия. Висока арка в дъното, която оформя преддверието. Врати вляво и вдясно, които водят към апартаментите. Тези на Принца са вляво. Между двете врати вдясно е камината от мрамор, с голямо огледало, часовник и канделабри в стил седемнадесети век. Между двете врати вляво се вижда остъклен скрин. От едната и от другата страна на арката, върху стените са наредени големи семейни портрети. Диваните, креслата, столовете, табуретките, масата, завесите и килимите са в стил Луи XV. Вази, статуетки и дребни украшения.

СЦЕНА I

ДОН ОТТАВИО, ДОН КАЛИДДУ

ДОН ОТТАВИО (*отива към арката, откъдето идва запъхтян дон Калидду*) Какво ви се е случило... идвате тичешком?

ДОН КАЛИДДУ Нека си поема дъх! ... Какво ми се е случило ли?... На мен – нищо... Но след мен е...

ДОН ОТТАВИО Кой?

ДОН КАЛИДДУ Дон Паулу Сирагуза, Наместникът на манастира...

ДОН ОТТАВИО И какво желае?

ДОН КАЛИДДУ Първо забърквате кашата, а после искате да знаете какво желае дон Паулу. Огън гори в манастира!... Този път простъпката ви е голяма. Казвах ви: „Внимавайте, някоя нощ стражата ще ви хване!“ А и не само! Да кажете името и фамилията си на Началника на стражите?!... Можехте да съобразите, че Началникът на караула ще каже на абатиссата!... Е, сега ви хванаха в капан. На Викария пише: „Колкото и да бягаш, аз те чакам“ (затворът в Палермо – бел.пр.)

ДОН ОТТАВИО Свършихте ли с тази проповед?

ДОН КАЛИДДУ Даже не съм започнал.

ДОН ОТТАВИО Тогава я запазете за друг път... Да чуем сега, защо е дошъл Наместникът?

ДОН КАЛИДДУ Трудно ли е да се разбере? Дошъл е с писмо от абатиссата за баща ви. Майстор Минуку ми каза, че разбрал от една жена в манастира...

ДОН ОТТАВИО Има ли друго?

ДОН КАЛИДДУ Защо? Малко ли ви се струва? Ако Принцът узнае какво правите...

ДОН ОТТАВИО Да не ме мислите за толкова глупав, да допусна писмото да стигне до Принца?... Оставете на мен, аз ще посрещна дон Паулу; вие ме следвайте...

ДОН КАЛИДДУ Още нещо ли ще забъркате?

ДОН ОТТАВИО Шшшшт!... Пристигнахме...

СЦЕНА II

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, ЛАКЕЯТ И ДОН ПАОЛО

ЛАКЕЯТ (в тъмнозелена ливрея, обшита със златен галон, идва откъм арката, прекосява сцената, за да се отпрати към стаите вляво)

ДОН ОТТАВИО (към лакея) Къде отивате?

ЛАКЕЯТ Има един човек, който желае да говори с негово височество Принцът.

ДОН ОТТАВИО Принцът не може да го приеме. Коя е тази личност?

ЛАКЕЯТ Наместникът на манастира Сан Джулиану.

ДОН ОТТАВИО Ах! Знам за кого става дума. Нека влезе, ще говори с мен. (лакеят излиза. Към дон Калидду) Внимавайте сега (влиза дон Паоло)

ДОН ПАОЛО (с дълбок поклон) Ваше благородие...

ДОН ОТТАВИО (високомерно) Заповядайте...

ДОН ПАОЛО (като си сваля шапката, но не вижда Принца) Уважаемият господин ще ме извини... Мислех, че ще се срещна с господин Принца... Трябва да говоря с него...

ДОН ОТТАВИО Господин Принцът е малко неразположен, на легло е, при него е лекарят. Този господин (посочва дон Калидду) е помощник на лекаря. Но ако трябва да съобщите нещо спешно, може да го кажете на мен. Аз съм неговият личен Секретар...

ДОН КАЛИДДУ (на себе си) Сега и това.

ДОН ПАОЛО Всъщност, преподобната майка абатисса на Сан Джулиано, която ме изпрати, ми заръча да говоря само с господин Принца и да му предам това писмо лично...

ДОН ОТТАВИО Може би ще искате да ви заемем сребърните прибори за някое тържествено замонашване? Аз, по благоволение на Принца, съм повече от Секретар...

ДОН ПАОЛО Не става въпрос за замонашване, а за нещо много по-сериозно...

ДОН ОТТАВИО (*с престорено учудване, но шеговито*) Виж ти! Да не е паднал куполът на църквата?

ДОН ПАОЛО По-добре да беше паднал!

ДОН ОТТАВИО Ох, по дяволите! Значи е дебела работата? Е, добре, говорете...

ДОН ПАОЛО Извинете, ваше преподобие; но е нещо, което трябва да чуе господин Принцът. Ако позволите, ще седна и ще чакам, докато лекарят си тръгне...

ДОН ОТТАВИО Скъпи приятелю, ще чакате напразно. Принцът не може да приеме никого нито днес, нито утре. Лекарят му е забранил категорично да говори и да се тревожи. Така че, ако не е нещо спешно, елате пак след три четири дни и ще видим. Нали така, професоре?

ДОН КАЛИДДУ (*с тежест*) Така е. Господин Принцът има "*glossam ligatum, nec loquitur*"

ДОН ПАОЛО (*малко притеснен от латинския*) Колко съжалявам!... Спешно е... Ваша милост, значи вие сте Секретарят?

ДОН ОТТАВИО Secretorum custos!... Аз и Принцът сме една и съща личност.

ДОН ПАОЛО Е, тогава...слушайте... Може би е по-добре, първо ваша милост да бъде информиран... (*подава му писмото*) Това е написано лично от преподобната майка абатисса, заради огромния скандал тази нощ в манастира. Ваша милост, като духовник, може да оцени цялото злополучие...

ДОН ОТТАВИО Встъплението е плашещо! Какъв скандал?

ДОН КАЛИДДУ (*на себе си*) Ти да видиш, каква безочливост!

ДОН ПАОЛО Ето... Не знам как да го кажа... Всъщ-

ност, тази нощ, синът на господин Принца е бил намерен в килията на една монахиня...

ДОН ОТТАВИО В килията ли? И какво е правил там?

ДОН ПАОЛО (*поглеждайки го, смаян*) Какво е правил ли?... То е ясно!... Смъртен грях!

ДОН ОТТАВИО С монахинята ли?

ДОН ПАОЛО Ами с кого, с мене ли?... С монахинята, със сестра Изабелла...

ДОН ОТТАВИО Младият принц?

ДОН ПАОЛО Не, не младият принц! Другият син, абатът...

ДОН ОТТАВИО (*с гневно удивление*) Дон Оттавио ли?

ДОН ПАОЛО Точно дон Оттавио.

ДОН ОТТАВИО Ами! Даже и на шега не бива да го казвате!... И това ли пише почитаемата майка абатисса?

ДОН ПАОЛО Това. Трябва ли да се учудваме, че преподобната майка абатисса страда заради скандала, и че се засяга репутацията на манастира?

ДОН ОТТАВИО (*възмутен*) И това преподобно було има смелостта да обвини един младеж като дон Оттавиу, чист като изповед, в подобен грях? (*дон Калидду едва се сдържа да не се размее*) Направете ми една услуга! Кажете на майката абатисса, че е сънувала; че дон Оттавио не излиза нощем, а аз знам това със сигурност, защото съм винаги с него; и ако нейните монахини страдат от истерия, то нека се лекуват, а не да клеветят почтенните хора, неспособни на такива постъпки!

ДОН ПАОЛО (*с обвиняващ тон*) Секретарю! Струва ми се, че ваша милост обижда преподобната майка абатисса, която е не само наставница на манастира, а и благородна дама...

ДОН ОТТАВИО Една благородна дама не клевети!...

ДОН ПАОЛО (*ядосано*) Да клевети ли!? Дори когато са го видели всички монахини?... Дори когато стражата го е арестувала?

ДОН ОТТАВИО (*още по-възмутен*) Кого?... кого са видели?... Ох, да му се не знае! Не дръзвайте и вие да го кажете! Това са клевети...да! Може би за да измъкнат пари от Принца!...

ДОН ПАОЛО (*обидено*) Господин абате! Мерете си думите!

ДОН ОТТАВИО (*както по-горе*) Да! Да! За да измъкнат пари. Това е заговор! А вие сте съучастник! Това е позор! Засрамете си!

ДОН КАЛИДДУ (*на себе си*) Каква гневна реч!...

ДОН ПАОЛО (*както по-горе*) Аз протестирам!... Аз...

ДОН ОТТАВИО (*като го прекъсва*) Стига! И си вървете; проявих голямо търпение да ви изслушам. А това лъжливо, клеветническо, безочливо писмо – ето какво ще направя с него! (*скъсва го и го хвърля в камината*) И отидете да разкажете на госпожа абатиссата! Кажете ѝ да не дръзва да произнесе и половин дума повече. Вървете да издирите наоколо, кой е влизал в килията, ако това е вярно! Вървете да търсите някой клисар, а не да замесвате дон Оттавио!... А колкото до вас, ако се осмелите да пристъпите повече прага на този дворец, ще накарам лакея да ви изхвърли с ритници. Излезте! И благодарете на Господ, че си тръгвате със здрави кокали!

ДОН ПАОЛО (*ядосан и изплашен*) Но, господин Секретар, струва ми се, че...

ДОН ОТТАВИО Излезте! Излезте навън!...

ДОН КАЛИДДУ (*към дон Паоло*) Слушайте!...

ДОН ПАОЛО Но... (*дон Оттавио, като се преструва, че е силно разгневен, сграбчва за раменете дон Паоло, обръща го и го заплашва с ритник; дон Паоло побягва уплашен*)

ДОН КАЛИДДУ (*прихва да се смее*) Ха! Ха! Ха!...

ДОН ОТТАВИО (*с красноречив жест*) Видяхте ли?

ДОН КАЛИДДУ (*смеейки се*) Ха! Ха! Ха!... Не издържах повече!

ДОН ОТТАВИО Бъдете сигурен, че дон Паоло няма се върне.

ДОН КАЛИДДУ Убеден съм: но знаете ли какво си мисля? Че майката абатисса, след като не може да стигне до Принца, ще се обърне към Кардинала или към Светия Престол...

ДОН ОТТАВИО Страхувате се да не умра в затвора ли? Свърши това време. Вече не сме под властта на Австрия: Кралят се казва Карлос Трети Бурбонски; и вече няма случаи за Светия Трибунал. А що се отнася до негово Преосвещенство Кардинала, оставете го на мен...

ДОН КАЛИДДУ Да, не се съмнявам, че ще се справите, но не може да попречите всичко това да стигне до ушите на Принца... И внимавайте, че има някой още по-заинтересован да се отърве от вас...

ДОН ОТТАВИО Кой?

ДОН КАЛИДДУ Катарина. Вие мислехте, че сте я успокоили; но не е така.. Пристъпи на ревност; и само аз си знам какво ми струва, докато я убедя да не идва! Обаче тази сутрин ги забърка едни...

ДОН ОТТАВИО Какво направи?

ДОН КАЛИДДУ Това, че онзи дърдорко майстор Менико, ѝ разказа дума по дума, мотамо, какво се случи тази нощ. Да бяхте видял! Така се развихри! Врълхлетя в манастира като фурия и нагруби абатиссата, монахините, клисаря – търсеше сестра Изабелла да я убие! Само в името на Христовата вяра се върна в странноприемницата... И се страхувам, много се страхувам, че ще забърка нещо...!

ДОН ОТТАВИО (*леко замислен*) И не ми казахте?

ДОН КАЛИДДУ Нямаше време...

ДОН ОТТАВИО Добре. Аз ще се заема с нея. Трябва да замине; не може да остане тук.

ДОН КАЛИДДУ Струва ми се, че трудно ще я отдалечите от себе си. Тя е влюбена и дива: необузdana любов.

ДОН ОТТАВИО Нека аз да се справя. А вие бъдете така любезен да я наблюдавате... Не я оставяйте да излиза. Кажете ѝ, че идвам, че съм ѝ наел къща. Подлъжете я с нещо, с каквото искате... Научете се да заблуждавате ближния. Ако искате да сте лекар в Палермо и не умеете да лъжете, как се мислите да успеете? Светът, скъпи мой, се управлява от едно божество, което се нарича Свещена Лъжа. Хайде, вървете при Катерина... Ако има нещо ново, предупредете ме... По-късно ще се видим...

ДОН КАЛИДДУ Кога?

ДОН ОТТАВИО Около девет часа. Ще дойда в странноприемницата... ако не се случи нещо! *(сбогуват се; дон Калидду излиза; дон Оттавио си отдъхва)* Ах! Но първо се уплаших!... С пот на чело се изкарва хляба!... А сега да се съсредоточим малко... *(сяда до една масичка, отваря някаква книга, разлиства я, и започва да чете)*.

СЦЕНА III

ГОРЕСПОМЕНАТИЯ, ЛАКЕЯТ, БАРОНЕСАТА НА ГОДРАНО, КАВАЛЕРЪТ НА СВЕТИЯ КРЪСТ

ЛАКЕЯТ *(въвежда ги и се покланя, за да ги покани да минат)* Ваша милост, заповядайте, аз ще отида да уведомя за вашето пристигане...

БАРОНЕСАТА *(млада, елегантна, влиза, като държи*

ръката си върху тази на кавалера, малко по-нагоре) Кажете на Госпожа принцесата да не се безпокои. *(лакеят се покланя и излиза през първата врата вляво. Баронесата отива да седне на дивана: кавалерът остава прав до нея. Дон Оттавио става и се покланя: Баронесата го поглежда през лорнета си и казва иронично)* О! Господин абата!

ДОН ОТТАВИО *(приближава се, покланя се още веднъж и целува ръката на Баронесата, която тя е подала)* Покорен слуга на ваша светлост *(кавалерът поздравява с кимване, отговаряйки с маниерна сдържаност)*.

БАРОНЕСАТА Господин абатът, както изглежда, трябва да е забравил пътя към палаццо Годрано, както и едно обещание...

ДОН ОТТАВИО Това обвинение ме оскърбява; ако не беше произнесено от едни прелестни устни, които ме сразяват... Но, ваша светлост ранява и изцелява!...

БАРОНЕСАТА *(сантиментално)* О! Това са галантни любезности, за да се извини една заслужаваща порицание небрежност.

КАВАЛЕРЪТ *(леко засегнат)* Позволете ми, господарке моя, да забележа, че моето покорство компенсира небрежността на други...

БАРОНЕСАТА *(малко остро)* Благодаря; но ви моля да не ме прекъсвате, когато говоря!

ЛАКЕЯТ *(идва отляво и казва на Баронесата)* Ваша светлост, предадох съобщението на владетелката... Госпожа принцесата е в капеллата... Ваша светлост ще има добрината да изчака един момент, за да свърши изповедта *(Баронесата кима в знак на съгласие; лакеят излиза)*.

ДОН ОТТАВИО Ако кажа на ваша милост какви са моите оправдания, мога ли да се надявам, че ще получа опрощение?

БАРОНЕСАТА Да ги чуем, после ще видим.

ДОН ОТТАВИО *In primis et ante omnia...*

КАВАЛЕРЪТ Извинете, господин абат, но с позволенията на нашата благородна господарка, ви моля, да говорите на нашия език. Тези чужди думи, между нас, оставете ги...

ДОН ОТТАВИО Това е латински израз, скъпи господин Кавалере. Но след като не ви се нрави, ще го пренебрегем! (*към Баронесата*) И така, уверявах, ваша светлост, че нито трябва да си прави заключения от моето отсъствие, нито че съм забравил ваша милост, нито че съм забравил за обещанието... Ако не съм дошъл, то е донякъде и от предпазливост. Ако си много близо до слънцето, може да изгориш...

БАРОНЕСАТА Не започвайте с вашите мадригали!

ДОН ОТТАВИО Не е мадригал, госпожо Баронесо, а истината. И стига да погледнем любезния Кавалер на Светия Кръст; откакто се сдоби с късмета и честта да бъде ваш слуга, бидейки непрекъснато близо до вас, започна да вехне!...(Баронесата се усмихва)

КАВАЛЕРЪТ (*засегнат*) Това може и да е духовито, но господин абата, ще ми позволи да попитам, с каква цел го казва...

БАРОНЕСАТА (*обвиняващо*) Кавалери! Казах ви няколко пъти, че ако желаете да отдам предпочитание на вашата компания, трябва да съдържате вашата обидчивост!

КАВАЛЕРЪТ Коригирам се.

ДОН ОТТАВИО (*насмешливо*) Дълбокоуважаемият господин Кавалер на Светия Кръст, пожела да докаже, че казвам истината. Всъщност, защо се пали толкова лесно? Заради слънцето! Особено силната светлина го е превърнала в сухо дърво: пламва веднага... А аз, малко егоистично, искам да се запазя...

КАВАЛЕРЪТ Който е истински кавалер и се отдава в

служба на една благородна дама, трябва да жертва себе си.

ДОН ОТТАВИО Чудесно, обаче...

БАРОНЕСАТА Обаче вашият егоизъм не е ласкателен за една дама!...

ДОН ОТТАВИО Ваша милост, извинете: но това е доказателство за преданост. Защото, простете, госпожо Баронесо, ако аз се измъчвах вътрешно и се изчерпех бързо, как щях да мога да възхвалявам вашата красота и вашите прелести? (*към Кавалера*) Без ревност!

БАРОНЕСАТА Думи! (*към Кавалера*) Кавалере, ако обичате, отидете да ми вземете чантата, която оставих в каретата...

КАВАЛЕРЪТ Веднага, на вашите услуги (*излиза от сцената, като хвърля поглед към дон Оттавио, сякаш му казва: „ето как се служи на една дама“*)

БАРОНЕСАТА (*веднага след излизането на Кавалера*) Защо винаги го дразните, горкичкия?

ДОН ОТТАВИО Защото е противен и не ви оставя никога...

БАРОНЕСАТА (*с нежно укорителен тон*) А вас какво ви засяга?

ДОН ОТТАВИО (*страстно*) Засяга ме! Защото вие знаете, че ви обичам, че ви обожавам, че сте моето съкровище, моят взор; а не мога и за момент да ви срещна сама, за да ви го повторя!... Неизменно това привидение е пред очите ми!...

БАРОНЕСАТА Той ми служи...

ДОН ОТТАВИО Но не и на мен!... И затова не идвах...

БАРОНЕСАТА (*с упрек*) Но Кавалерът, невинаги е до мен! Кажете, наистина, че сте прекарал може би по-добре времето си... кой знае къде!...

ДОН ОТТАВИО (*вземайки ръката ѝ, като я целува*

многократно) Къде?...Къде?... Сам, затворен, скърбящ, проклинащ съдбата си... като една отчаяна душа!...

БАРОНЕСАТА *(плачевно)* Вие сте лъжец!...

ДОН ОТТАВИО Кълна ви се...

БАРОНЕСАТА *(както по-горе)* Не се кълнете! Не ви вярвам!...

ДОН ОТТАВИО Защо не искате да ми повярвате?

БАРОНЕСАТА *(жалостливо)* Снощи бях сама... Баронът замина...

ДОН ОТТАВИО Ах!... И кога ще се върне?

БАРОНЕСАТА Може би в другиден...

ДОН ОТТАВИО Значи, тази вечер сте сама? *(целува ѝ ръка)* И утре също? *(целува ѝ ръка отново)* Ах, радост моя! *(целува ѝ ръка)*.

БАРОНЕСАТА *(като вижда, че лакеят излиза на сцената, минава през залата и влиза в първата стая вляво)*

КАВАЛЕРЪТ *(задава се от портала, като носи чанта с дълги панделки)* Ето чантата ви, скъпа...

БАРОНЕСАТА Благодаря...

ЛАКЕЯТ *(от първата врата вляво)* Ако ваше благородие желае да бъде приета, нейно превъзходителство, принцесата, ви чака.

БАРОНЕСАТА На разположение съм! *(става, поема подадената ръка на Кавалера, кима към дон Оттавио, който се покланя и влиза вляво от сцената. Лакеят държи повдигната завесата, докато влизат, а след това излиза през портала)*.

ДОН ОТТАВИО *(останал сам, потрива ръце)* Два дни... или по-скоро, две нощи! Няма какво да се каже... Където се налага, Господ помага!... *(тръгва надясно)*

ЛАКЕЯТ *(от портала)* Господин абат, вашият приятел е отново е тук. *(излиза)*

СЦЕНА IV

ГОРЕСПОМЕНАТИЯТ И ДОН КАЛИДДУ

ДОН ОТТАВИО *(подозрително)* Има ли нещо ново?

ДОН КАЛИДДУ Работата се заплита...

ДОН ОТТАВИО В какъв смисъл?

ДОН КАЛИДДУ Намеси се и отецът Капелан!

ДОН ОТТАВИО Защо, за да ни опрости всички ли?

ДОН КАЛИДДУ Да, най-вече вас. Майката абатисса ви е приготвила едно опрощение за „на смъртния одър“ – самата деликатност. А аз дойдох да ви предупредя, така че, вие помислете...

ДОН ОТТАВИО Но още нищо не сте ми казал?...

ДОН КАЛИДДУ Може да си представите какво се е случило, когато Наместникът пристигнал в манастира и ѝ разказал как сте скъсал писмото и как едва ли не сте го прогонил с ритници! Абатиссата му наговорила какво ли не: като започнала с глупак и тъпак, така и завършила, с глупак и тъпак. След това пратила да повикат Капелана, който бил в манастира. Очаквайте да го видите как пристига... И може би няма да дойде сам.

ДОН ОТТАВИО Кого ще доведе? Абатиссата ли? Сестра Изабелла? Началник караула?

ДОН КАЛИДДУ И се смеете отгоре на всичко! Идва Катерина!...

ДОН ОТТАВИО И вие идвате тук, така ли?... Оставете я сама?...

ДОН КАЛИДДУ А тя къде е?

ДОН ОТТАВИО Какво значи „къде е?“

ДОН КАЛИДДУ В странноприемницата я нямаше... Беше излязла: нито дон Матео, нито Госпожа Нунция знаеха къде е отишла. Според мен, нещо крои...

ДОН ОТТАВИО (*почесва се по главата*) Трябва да попречим да се видят с Принца...

ДОН КАЛИДДУ Този път не може да се престорите нито на Секретар, нито на Управител... А ако Катерина успее да влезе, дори след не трябва да ви види...

ДОН ОТТАВИО Чакайте! Имам една идея!...

ДОН КАЛИДДУ Е! Никак не ви липсват...

ДОН ОТТАВИО Трябва да говорите с Принца.

ДОН КАЛИДДУ Кой? Аз ли?

ДОН ОТТАВИО Вие, вие...

ДОН КАЛИДДУ Страхувам се, че имате температура и затова говорите така!?

ДОН ОТТАВИО Нищо подобно. Вие ще говорите с баща ми, за да го подготвите; ще му обясните, че става дума за клевета, за отмъщение, въобще за някаква история... така ще го подготвите духом да приеме отеча Капелан, както беше приет Наместника...

ДОН КАЛИДДУ Освен ако господин Принцът не разбере голата истина и не поръча да ме набият с тояги. Много благодаря за вашата щедрост!

ДОН ОТТАВИО Ако сте обладан от въодушевление и не ви липсва...

ДОН КАЛИДДУ (*като го прекъсва*) Обаче ми липсва. Доколкото да споделя вашите остроумни идеи, ех! Горещо долу. Но да измисля, да намеря винаги начин да закрепя някак си положението, да остана с каменно лице каквото – извинете – имате вие, това не е за мен. Да не говорим повече!

ДОН ОТТАВИО Ще изгубя уважението си към вас.

ДОН КАЛИДДУ Изгубете каквото пожелаете; но аз искам да се върна в Поллина със здрави кости... И искам да се върна като доктор...

ДОН ОТТАВИО Но чуйте...

ДОН КАЛИДДУ За нищо на света...! Наварра не иска да чуе тая песен! (*този израз се употребява, за да се прекъсне човек, който иска да се каже нещо компрометиращо и се отнася до историята на Наварра, хитър и прочут палермитански крадец – бел.пр.*) Аз изпълних дългата си, колкото до останалото, оправяйте се сам... Нещо повече, отивам си, защото моят учител ме чака, изпуснал съм не един урок. Всичко хубаво... Не ви липсва фантазия, за да преодолеете и тази опасност... Господ да ви помага... (*тръгва да излиза, но едва стигнал до арката на портала се връща стремглаво, обзет от страх*) Тук са!...

ДОН ОТТАВИО Кой?

ДОН КАЛИДДУ Отецът Капелан и Катерина... Видях ги в преддверието да говорят с лакея... Бързо! Помогнете ми да изляза от друго място... Скрийте ме!...

ДОН ОТТАВИО Уф, колко сте напласен! (*надава ухо*) Елате: оттук можем да чуем всичко без да ни видят (*влиза заедно с дон Калидду в първата врата вдясно*)

СЦЕНА V

ЛАКЕЯТ, ОТЕЦЪТ КАПЕЛАН, ПРИНЦЪТ НА ТРАБИА

ЛАКЕЯТ (*въвежда Капелана*) Ваше преподобие, заповядайте тук, ще предам за визитата ви.

КАПЕЛАНЪТ Почива ли си, господин Принцът?

ЛАКЕЯТ По това време? Негово височество е ранобуден.

КАПЕЛАНЪТ Но, извинете, не е ли болен?

ЛАКЕЯТ Как така?

КАПЕЛАНЪТ (*изненадан*) Но нали беше дошъл лекар?

ЛАКЕЯТ (*удивен, смее се*) Ама какъв лекар! Какъв аптекар! Изчакайте, ваше преподобие. (*излиза през втората врата вляво*)

КАПЕЛАНЪТ Какво ли е разказал на абатиссата, дон Паоло?! Обзалагам се, че дори не е дошъл дотук!... Ох, какъв измамник!... Но ще трябва да ме чуе!

ЛАКЕЯТ (*връща се*) Негово височество Принцът, идва. Свършва разговора си с Управителя... (*прави знак с пръсти*) Ще ми предложите ли една щипка? (*Капеланът предлага табакерата си, смъркат и двамата*) Хубав тютюн!... какъв е, емфие ли?

КАПЕЛАНЪТ От Испания...

ЛАКЕЯТ Ех, такива фини неща имат господата и отчетата в манастирите!

КАПЕЛАНЪТ (*с въздишка*) Ех, синко! Може и да имаме фини неща, но си имаме и тръни... Между другото, когато дойде синът на господин Принца, абатът, не казвайте нищо за моята визита... И ви моля да се застъпите за онази девойка.

ЛАКЕЯТ Не се тревожете, Ваше преподобие (*излиза през портала*)

КАПЕЛАНЪТ Да се приготвим за тази битка! (*от втората врата вляво излиза Принцът, висок, строен, с аристократична, но приветлива осанка; Капеланът прави дълбок поклон*) Ваше височество!...

ПРИНЦЪТ (*отговаря на поздрава благосклонно, прави знак на Капелана да седне, сяда и той самият*) Ваше преподобие, желае да говори с мен?

КАПЕЛАНЪТ Ваше височество, да... Ще ми простите, че дръзнах да Ви обезпокоя... още повече, че ми казаха, че сте болен.

ПРИНЦЪТ (*усмихва се*) Аз, болен? ...Много добре се чувствам. Кой ви съобщи тази новина?

КАПЕЛАНЪТ Лично на мен – никой. Вашият Секретар е казал на дон Паоло Сирагуза, Наместникът на манастира Сан Джулиану...

ПРИНЦЪТ (*както по-горе*) Или моят Секретар се е пошегувал, или дон Паоло е спял. Но да чуем на какво дължа честта на вашата визита?

КАПЕЛАНЪТ (*въздиша, и с тон на тягостна загриженост*) Ваша милост, трябва да ме извините, че си позволявам да ви безпокоя по повод на един деликатен и в същото време заплетен случай... Но трябва да ми повярвате, че още повече, що се касае до репутацията на манастира, се терзая за доброто име на високопоставения дом на ваша милост.

ПРИНЦЪТ Не се безпокойте, семейство Трабия винаги са знаели и знаят как да се погрижат за това сами. Кажете какво ви е нужно.

КАПЕЛАНЪТ Простете прекалената настойчивост... Ето, предполагам, че ваша милост знае нещо...

ПРИНЦЪТ За какво?

КАПЕЛАНЪТ Значи нищо не ви е казал вашият Секретар?

ПРИНЦЪТ Но аз все още не съм се видял с моя Секретар!

КАПЕЛАНЪТ Така ли? Наместникът каза, че е говорил с него тук, сутринта.

ПРИНЦЪТ Възможно е; но да се върнем на нашия въпрос: за какво става дума?

КАПЕЛАНЪТ (*с горчивина*) Този горчив дял, прочее, се падна на мен. Да го предложим Богу!... Ваша милост не трябва да приема зле онова, което ще кажа, защото се явявам като посланик на уважаемата майка абатисса на Сан Джулиану... А посланикът не носи вина...

ПРИНЦЪТ (*като го прекъсва*) Да минем към фактите, преподобни отче, да минем към фактите...

КАПЕЛАНЪТ (*смутено*) Ето, ваше височество. Ваша милост, трябва да знае, че от известно време в манастира на Сан Джулиану се случват...непривични неща. Преди четири или пет дни са видели един мъж в градината, през нощта...

ПРИНЦЪТ Някой крадец...

КАПЕЛАНЪТ Така си помислили и монахините... Но не е ставало дума за крадец... или по-скоро, бил е крадец, който крадял цветята на непорочността, обещани на Вечния Жених!...

ПРИНЦЪТ И по-точно?

КАПЕЛАНЪТ Онази нощ бил открит в килията на една монахиня...

ПРИНЦЪТ А...и монахинята ли е била там?

КАПЕЛАНЪТ Там е била, ваше височество!

ПРИНЦЪТ И самата тя ли е открила... крадеца?

КАПЕЛАНЪТ Ваше височество, не. Била една друга монахиня, която минавала по коридора... и чула!... Ужасни неща, ваше височество! Позор!

ПРИНЦЪТ (*с усмивка*) Монахинята, млада ли е?

КАПЕЛАНЪТ (*стреснат*) Ваше височество, да... на двадесет и четири години е...

ПРИНЦЪТ Красива?

КАПЕЛАНЪТ (*както по-горе*) Ваша милост, да...

ПРИНЦЪТ А... крадецът, той млад ли е?

КАПЕЛАНЪТ (*както по-горе*) Ваша милост, да...

ПРИНЦЪТ А! Така! И кой е той? Някой, когото познавате ли?

КАПЕЛАНЪТ Познаваме го!... Той е свещеник!...

ПРИНЦЪТ (*сериозно*) Както винаги! Винаги вие предизвиквате тези скандали!... Имате твърде много свобода!... Но защо ваше преподобие идвате при мен, а не оти-

дете при Архиепископа? Аз какво общо имам?

КАПЕЛАНЪТ Ето, сега ще обясня, ваше височество... Това е най-трудният момент...

ПРИНЦЪТ Не се смущавайте; тук сме само мъже.

КАПЕЛАНЪТ Ох, не е трудно за...ваша милост, разбира. Аз съм изповедник и съм свикнал да чувам неща, от които ще ви се изправят косите! Трудността засяга личността, за която става дума...

ПРИНЦЪТ Е, добре, кой е той?

КАПЕЛАНЪТ Ваша милост, не трябва се обижда...

ПРИНЦЪТ (*малко нетърпеливо*) Но говорете, най-после!

КАПЕЛАНЪТ (*с усилие*) Ваше височество, той е вашият син...

ПРИНЦЪТ (*с израз на учудване и удивление, и в същото време на възмущение и недоверчивост*) Вие какво говорите?

КАПЕЛАНЪТ (*както по-горе*) Абата!

ПРИНЦЪТ (*с тон, който отхвърля незаслужено обвинение*) Но вие бълнувате!

КАПЕЛАНЪТ Да беше така, Боже!... Аз разбирам вашето удивление, както вярвам, че синът ви не е извършил съзнателно светотатство, обаче...

ПРИНЦЪТ (*с възмущение*) Но вие сте полудял, ваше преподобие!

КАПЕЛАНЪТ (*смирено, но твърдо*) Ваша милост има право; един баща винаги се противопоставя, когато чуе, че обвиняват децата му, особено в определени прегрешения. Но ви моля да ми повярвате, че не си измислям, че съм здрав душевно, и че това, което казвам е свещената истина...И че има доказателства.

ПРИНЦЪТ (*както по-горе*) Моят син, абата?! (*леко смутен*) И ваше преподобие има доказателства?

КАПЕЛАНЪТ Да, ваша милост; особено две от тях не подлежат на съмнение...

ПРИНЦЪТ И кои са те?

КАПЕЛАНЪТ Едното е изповедта на монахинята; другото е заявеното от Началник караула, който е спрял абата, докато се е опитвал да избяга, и на когото вашият син е разкрил... името и фамилията си.

ПРИНЦЪТ Казал е името си... на Началника на караула!?

КАПЕЛАНЪТ Да, ваша милост“ „дон Оттавио Ланца“.

ПРИНЦЪТ Такава безочливост? Но това е невероятно! Не е възможно!

КАПЕЛАНЪТ *(с въздишка)* Ех! И аз не исках да повярвам; но пред недвусмислието на тези две свидетелства... Ако Секретарят, вместо да отпрати Наместника, беше информирал тази сутрин ваша милост, аз щях да си спестя подобна заплетена мисия...

ПРИНЦЪТ *(обзет едновременно от съмнение и чувство на доверие)* Оттавио ли?! Младежът, който прекарва живота си сред книгите?!...

КАПЕЛАНЪТ Точно тези книги, ваше височество, разбъркват главите на младите!... Освен това, обществото е пълно с корупция и демонът изкушава дори светците... Дори цар Давид прегреша с Бетсабеа; „Iniquitatem mea ego cognosco; et peccatorum meum est contra me semper“.

Всичко това може да смекчи вината на абата, вашият син; и почитаемата майка абатисса щеше да потули нещата, ако не беше избухнал скандалът вътре и вън от манастира, а и заради суматохата, която предизвика една девойка...

ПРИНЦЪТ *(изненадан)* Коя е тази девойка?

КАПЕЛАНЪТ Тя е... една приятелка, ваша милост разбира, на господин абата...

ПРИНЦЪТ И друга? Ама моят син да не е Турския Султан?

КАПЕЛАНЪТ Ваше височество, тази девойка е в преддверието. Доведох я, за да ѝ попреча да направи и аз не знам какво, и да предизвика още скандали тук... Тя ще може да ви даде и други разяснения относно отношенията си с вашият син... А ваша милост може да я убеди да напусне Палермо...

ПРИНЦЪТ *(разхожда се, неспокоен; след малко позвънява, лакеят се появява)* Повикайте сина ми, абата.

ЛАКЕЯТ Ваше височество, младият господин излезе преди по-малко от половин час.

ПРИНЦЪТ Веднага щом се прибере, да се яви при мен. *(Лакеят се покланя и излиза; Принцът се обръща към Капелана)* Това момиче тук ли е?

КАПЕЛАНЪТ Да, ваша милост; в преддверието е...

ПРИНЦЪТ Ще бъдете ли така любезен да я поканиете...

КАПЕЛАНЪТ Веднага *(излиза през арката и казва отвътре)* Въведете девойката *(кратка пауза)* Негово височество ще бъде така добър да те приеме; обаче бъди въздържана, не викай... *(влиза с Катерина)*

СЦЕНА VI

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ И КАТЕРИНА

КАТЕРИНА *(влиза със страхопочитание, като внимава да не изцапа килимите и мебелите; но по даден знак от Капелана, се обръща към Принца, който я гледа с известна изненада и любопитство, и се хвърля в краката му)* Ваша милост, на колене пред вас, моля за справедливост!

ПРИНЦЪТ *(свъсил вежди)* Стани... и не викай.

КАТЕРИНА Не! Няма да стана, ако ваша милост не ми въздаде справедливост!

ПРИНЦЪТ *(властно)* Замълчи или ще накарам да те изгонят!...

КАПЕЛАНЪТ *(към Катерина)* Тук не си в странно-приемницата; трябва да си съдържана и спокойна.

КАТЕРИНА *(все още коленичила)* Добре, господине; няма да говоря...

ПРИНЦЪТ *(както по-горе)* Стани! *(Катерина става и продължава да стои леко смутено. Кратка пауза)* Как се казваш?

КАТЕРИНА Катерина Меннула. Баща ми, царство му небесно, беше Управител Козиму Меннула, във феода на Перчата, който е на ваша милост, в Сомматино. Ваша милост сигурно го познава...

КАПЕЛАНЪТ Да не мислиш, че негово височество познава всичките си васали...

КАТЕРИНА Ами, аз откъде да знам... мислех че...

ПРИНЦЪТ Защо си дошла в Палермо? Кой те накара да дойдеш?

КАТЕРИНА Никой, ваше височество. Сама, по своя воля дойдох, и вече съм тука от пет дена, откакто той ме остави на Термини, изостави ме...

ПРИНЦЪТ Той, кой?

КАТЕРИНА Е как кой? Дон Оттавио...

ПРИНЦЪТ Почакай... Как така ти, която си от Сомматино, се оказваш в Термини...

КАТЕРИНА Значи ваша милост нищо не знаете? Ей сега ще ви разкажа; и ваша милост ще види какво ми направи този негодник! *(разгорещява се)* Затова искам справедливост! *(извиква и понечва да коленичи)* Справедливост!

КАПЕЛАНЪТ *(като я възпира)* Не викай!

ПРИНЦЪТ *(като я заплашва)* Внимавай, ще те изгоня от двореца!

КАТЕРИНА Ваша милост ще ми простите, понеже съм самотна клетница, изоставена, захвърлена на произвола на съдбата заради оня нещастник! *(плаче)* Той ми казваше, че ще ме доведе тука, в Палермо, в една хубава къща, да съм господарка... и че няма да ме остави повече... понеже казваше, че ме обича... *(развълнувано)* и аз го обичах... повече от всичко на света!...*(избърсва си очите, спира да хлипа и продължава, с все така развълнуван глас)* Така, придума ме и ме накара да оставя майка ми и братята ми. В Соматино, там не можех повече да остана, понеже братята ми искаха да убият и двама ни... Понеже в моя дом, ваше височество, се караше на хляб и лук, обаче честта блестеше!... А аз я озлостих!... Така; избягахме заедно в Термини, понеже той ми казваше, че наблизко е дворецът на семейство Трабия... След два месеца ми каза: „Аз отивам в Палермо, понеже ме чака господин баща ми и трябва да ме направят епископ; ти чакай тук, а после ще пратя пазачите да те вземат“. И аз го чаках... Обаче вече минаха два месеца, даже не ми писа... И затова дойдох тука, в Палермо: да го търся... *(с болка и ревност в гласа)* И ваша милост, знаете ли как го намерих? Да се задява с една монахиня!... *(с внезапен порив на гняв)* Но ваша милост, трябва да ми въздаде справедливост! *(повишава тон)* Трябва да ми въздадете справедливост!...

ПРИНЦЪТ Замълчи! *(огорчен, озадачен, обиден, и като че ли говори на себе си)* Още не мога да повярвам! Това е нещо толкова невероятно, че не знам трябва ли да го допусна...

КАТЕРИНА Ваша милост трябва да повярвате, че това дете го казвам е Светото Евангелие от литургията *(развълнувано)* Отведе ме от къщи...отне ми честта, а аз бях

една чиста девойка, ваше височество; чиста както майка ме беше родила!... *(плаче)* Сутринта, когато дойдох в странноприемницата на дон Матео, ваша милост сигурно го познава и може да го попита, аз го видях от балкона този негодник! И го повиках!...И знаете ли, ваша милост, какво направи той? Избяга!...А после, по неговия приятел ми прати пари за странноприемницата и да си отида. Пари... на мене? Пу! Да се изплюя в лицето му!

ПРИНЦЪТ *(засегнат)* Ей!... Внимавай, говориш с мен!...

КАПЕЛАНЪТ Ваша милост трябва да я съжалите: тя е груба селянка и дори не знае какво говори...

КАТЕРИНА А, значи той на мене трябваше да ми даде пари, така ли? Аз коя съм? Да не съм дошла да му искам парите? Искам него; трябва да съм с него; и ваша милост, трябва да го заставите! Моля ви заради справедливостта! *(вика)* Справедливост, ваше височество! Справедливост!...

ПРИНЦЪТ *(вече не издържа)* Това е вече прекалено! *(към Капелана)* Ще ми направите ли тази услуга да я отведете!

КАПЕЛАНЪТ *(като я повдига)* Да тръгваме... Стани и излез!... Щом си толкова непредпазлива и невъзпитана, излизай! *(към Принца)* Простете, ваша милост!... Съжалявам!... *(към Катерина)* Хайде, тръгваме!...

КАТЕРИНА *(оставя се да я побутне леко, плачейки примирено и мърмори)* Няма да кажа нищо повече... ще мълча... *(Капеланът я оставя на портала и се връща при Принца. Катерина спира в дъното на сцената, сяда, но веднага става, уплашена, сякаш е изцапала стола, който изтупва с ръка)*

КАПЕЛАНЪТ *(към Принца)* Връщам се, за да се извиня на ваша милост... Може би сбърках, като повярвах

в обещанията ѝ, че ще мълчи... Но от друга страна беше необходимо, за да убедя ваша милост...

ПРИНЦЪТ *(тъжно)* Стига, няма повече да говорим... Горката, всъщност ми е мъчно за нея... но какво очаква да направя? Всичко това, което се е случило е толкова ново, толкова чуждо на възпитанието и навиците в моя дом, че се чувствам дори объркан... Нека да проуча, да разпитам... и ви обещавам, че ако моят син наистина има вина към манастира, ще се реванширам безпрекословно на преподобната абатисса. Що се отнася до тази девойка, постарайте се да я убедите да се върне в Соматино; ще пиша на Управителя в Муссомели да говори с братята ѝ: ще ѝ приготвя чеиза, ще трябва да я задомим... Но по-добре да я отпратим... *(подава торбичка с монети)* Вземете: това е за разноските и за малък подарък...Разчитам на ваше преподобие. И между другото, поднесете моите извинения на преподобната майка абатисса. *(кимва към Капелана и влиза отново в апартамента си)*

КАТЕРИНА *(виждайки, че е излязъл, се приближава оживено)* Е, какво ще прави? Отиде ли си? Така ли ме остави?

КАПЕЛАНЪТ *(убедително)* Господин Принцът ми каза какво трябва да правя; и не се съмнявай, че ще останеш доволна: но ще правиш всичко, каквото ти кажа. Сега върви в странноприемницата тихо и спокойно и не излизай, ако не пратя да те повикат... Хайде, върви напред, за да не ни видят заедно по улицата; аз идвам след теб, както направихме когато дойдохме...

КАТЕРИНА Но ще ми доведе ли дон Оттавио?

КАПЕЛАНЪТ Казвам ти, ще бъдеш доволна... Остави нещата в мои ръце и слушай... Върви си, хайде де! И Господ да е с теб.

КАТЕРИНА Това ли ми казвате?

КАПЕЛАНЪТ Ами да, да... (*побутва я към арката*)

КАТЕРИНА Добре, тогава тръгвам. С благословията на ваша милост. (*целува му ръка и излиза*)

КАПЕЛАНЪТ (*следва я с поглед, след което дълбоко въздъхва*) Ах! Слава богу, че си тръгна! (*кратка пауза: поглежда торбичката, пробва колко е тежка, отваря я, поглежда вътре, след това я изпразва в едната си ръка и брои*) Десет унции! Виж ти!... Е, винаги са били кавалери! (*слага отново монетите в торбичката. В този момент от вратата вдясно излизат дон Оттавио и дон Калидду*)

СЦЕНА VII

ГОРЕСПОМЕНАТИЯ, ДОН ОТТАВИО И ДОН КАЛИДДУ

ДОН ОТТАВИО (*излиза, говорейки високо*) И така, довиждане. Тази вечер ще продължим разговора...

ДОН КАЛИДДУ Да, но вие, дон Оттавиу... (*говорят*)

КАПЕЛАНЪТ (*чул първите думи, сваля шапка и гледа към двамата, като си казва*) Дон Оттавиу?... Е абатът... Дали е той?... Но нали беше излязъл? Дали да се възползвам?

ДОН ОТТАВИО Добре, добре! (*тръгват към арката на изхода*)

КАПЕЛАНЪТ (*покланя се резервирано*) Моите почитания, господин абат...

ДОН ОТТАВИО Почитания... Може би чакате господин Принца?

КАПЕЛАНЪТ Току що имах честта да говоря с него...

ДОН ОТТАВИО (*както по-горе*) Тогава Госпожа принцесата, може би?

КАПЕЛАНЪТ Не, господине. Дали имам удоволствието да разговарям с ваше благородие, ако не греша...

ДОН ОТТАВИО С мен ли?

КАПЕЛАНЪТ Ваше благородие е абат Ланца, нали?

ДОН ОТТАВИО Именно.

КАПЕЛАНЪТ Дон Оттавиу?

ДОН ОТТАВИО Точно така.

КАПЕЛАНЪТ Тогава за мен е щастлива случайност да ви срещна... Когато ваше благородие сте благоразположен, бих искал да ви кажа нещо...

ДОН ОТТАВИО Говорете, на ваше разположение съм...

КАПЕЛАНЪТ (*гледа към дон Калидду*) Но...

ДОН ОТТАВИО (*разбира*) Ваше преподобие може да говори свободно, тъй като нямам тайни от моя приятел, дон Калоджеро Гатто, Барон на Рокка ди Поллина.

КАПЕЛАНЪТ (*с поклон*) След като ваше благородие желае, аз от своя страна не намирам пречка. Аз съм Капеланът (*подчертава*) на манастира Сан Джулиано. Разбирате ли ме, ваше благородие? На Сан Джулиано...

ДОН ОТТАВИО Разбирам. Сан Джулиано, с красивия купол...

КАПЕЛАНЪТ (*строго*) Оставете купола, ваше благородие. Би трябвало да разберете, че съм тук, заради славните дела на ваше благородие!...

ДОН ОТТАВИО (*гледа смаян през лорнета*) Моите славни дела ли? Не разбирам...

КАПЕЛАНЪТ (*както по-горе*) Ваше благородие, не се преструвайте, че не разбирате, защото скандалът от тази нощ е вече публичен; няма смисъл да се криете.

ДОН ОТТАВИО Ах? Скандал ли е имало тази нощ? Какъв скандал?

КАПЕЛАНЪТ (*ядовито*) И питате мен? (*патетично*) Ах! Господин абате! Мъж принадлежащ на църквата, от голяма фамилия... да извърши нещо толкова възмутително, истинска поквара! (*дон Оттавио с израз на огромна почуда*) In domo Israel vidi horrendum; ibi fornicationes Ephraim!

ДОН ОТТАВИО (*като се мъчи да го прекъсне*) Но извинете...

КАПЕЛАНЪТ (*като продължава със същия патетичен и назидателен тон*) Неразумен е, който мисли, че може да върши светотатство и богохулство, без никой да разбере, защото по волята Божия, той сам ще ги разкрие!... Locum aperuit et effondit eum, et incidit in foveam quam fecit!

ДОН ОТТАВИО Дошъл сте да ме занимавате с духовни упражнения ли?

КАПЕЛАНЪТ Не се шегувайте, ваша милост. Помислете, че доведохте почти до ада една Христова невеста; помислете за ужасното наказание, което очаква сестра Изабелла...

ДОН ОТТАВИО А коя е тази сестра Изабелла? (*към дон Калидду*) Разбирате ли нещо, дон Калидду?

ДОН КАЛИДДУ Аз съм като турчин на проповед.

КАПЕЛАНЪТ (*към дон Калидду*) Разбира се, ваша милост не може да разбере нищо, но господин абата знае добре какво е извършил миналата нощ... Желаете ли да говоря по-ясно?

ДОН ОТТАВИО Миналата нощ ли? Със сигурност зная какво съм правил; нещо повече – знаем го и двамата: дон Калидду и аз, тъй като до полунощ учихме тук на това място...

ДОН КАЛИДДУ Даже и след полунощ. (*Капеланът поглежда ту към единия ту към другия, поразен от тази*

неочаквана новина) Изучавахме един казус от богословската етика. Ваша милост, знае по-добре от мен, че падре Соарец, разглеждаше въпроса дали тютюнът като се пуши или като се смърка нарушава поста. И точно тази нощ, изучавахме втория случай, който е твърде интересен. An solvat jejunum pulvis tabaci sumptus per nares: защото тютюнът се поема през носа, а не през устата. Където се поражда въпросът: носът нарушава ли поста? Ваша милост, знае, че теолозите не са на едно и също мнение, знаете за папския едикт... И това ни насърчи да учим. Ето какво правихме тази нощ, ваше високо преподобие!

ДОН КАЛИДДУ Точно така...

КАПЕЛАНЪТ (*чул всичко това с нарастващо недоумение, не знае на какво да вярва и се почесва по главата смутено*) Но... извинете...не искам да подлагам на съмнение вашите думи: но сме изправени и пред други твърдения, които също не могат да бъдат поставени под съмнение... тъй като факт е, че тази нощ караулът ви е арестувал, ваше благородие...

ДОН ОТТАВИО Ха, ха, ха!.. Е, хубава работа! Арестували са ме, така ли? Къде, в моя дом ли?

КАПЕЛАНЪТ (*леко ядосан*) Арестували са ви, докато ваше благородие е прескачал стената на манастира Сан Джулиано. Това е сигурно...

ДОН ОТТАВИО (*с насмешливо удивление*) Аз?... Да съм прескачал?... (*смее се*)

ДОН КАЛИДДУ (*смее се също*) Ха, ха, ха!... (*Капеланът гледа изумен и объркан*)

ДОН ОТТАВИО Това е наистина знаменито!... Докато съм бил тук, да съм прескачал стената на манастира! (*смее се*) Ха, ха, ха!... Значи притежавам онази благодат да бъда едновременно на няколко места, като Свети Антоний?

КАПЕЛАНЪТ (*леко раздразнен*) Но нали вие, сам сте казал името си на Началник караула, ваше благородие!...

ДОН ОТТАВИО Дори това? Значи...

КАПЕЛАНЪТ (*както по-горе*) Ваша милост ли е абат Ланца?

ДОН ОТТАВИО Аз съм.

КАПЕЛАНЪТ Ами тогава?... Освен това, имаме и изповедта на сестра Изабелла...

ДОН ОТТАВИО Но коя, всъщност, е сестра Изабелла?

КАПЕЛАНЪТ И не се преструвайте, повече!... Съжалявам, че отпратих Катарина: щях да я накарам да повтори всички безразсъдства на ваше благородие против божиите и човешките закони! Но имайте предвид, казвам ви, преподобната майка абатисса ще се обърне към Кардинала, ще стигне до Краля; защото скандалът е огромен и репутацията на манастира е засегната...

ДОН ОТТАВИО (*с досада*) А!... Знаете ли какво ще ви кажа? Тази история започва да ми омръзва. Ваша милост желае или не желае да повярва, че тази нощ не съм излизал от къщи?

КАПЕЛАНЪТ Аз бих искал да повярвам: но как да пренебрегна твърдението на абатиссата и на монахините, които са ви видели как побягват; на сестра Изабелла, която е прегрешилата; на Началник караула, който ви е арестувал, и на когото ваше благородие сте съобщил името си?

ДОН ОТТАВИО Слушайте: тогава аз бих могъл да ви кажа: „Вярвайте и правете каквото намерите за добре!“ Когато човек е сигурен в собствената си съвест, той не се страхува от нищо. Но за да ви накарам да разберете и да се уверите, че ваша милост, абатиссата, сестра Изабелла и Началник караула, преследват една сянка, искам да

обсъдя нещата. И преди всичко, ваша милост може ли да установи нещо благодарение на своята собствена осведоменост?...

КАПЕЛАНЪТ Не...

ДОН ОТТАВИО Следователно говорите от името на абатиссата! А абатиссата, монахините, биха ли лично те разпознали мъжа, който е бягал, че е бил абат Ланца?

КАПЕЛАНЪТ (*малко неуверено*) Всъщност, не... в тъмнината не е можело да го разпознаят... Но на тях им го е казал Началник караула, а на Началник караула вие сте казал, ваше благородие...

ДОН ОТТАВИО Тоест, мъжът, който е прескачал оградата. Да изясним нещата едно по едно. Сега е ясно, че дори Началник караула не е знаел този човек дали е бил абат Ланца, защото ако го познаваше, не би го попитал кой е. Логично е, нали?

КАПЕЛАНЪТ (*сломен*) Това е вярно...

ДОН ОТТАВИО Следователно всичко се основава на заявеното от онзи човек, който е бягал. Сега ми кажете, ваше преподобие, вие сте умен и прозорлив мъж, с каква точност, с каква сигурност може да се установи, че личността на човека, който е бягал, е идентична с моята? Вие можете ли да установите, достопочтени отче?

КАПЕЛАНЪТ Всъщност, не...

ДОН ОТТАВИО Не може да го установи и Началник караула.

КАПЕЛАНЪТ (*прави опит за последен път*) Но имаме изповедта на сестра Изабелла...

ДОН ОТТАВИО Забелязвам, преди всичко, че сестра Изабелла е имала намерение да скрие истината; тя кога се изповяда, преди или след като Началник караула събщи името на човека, който е избягал?

КАПЕЛАНЪТ След това.

ДОН ОТТАВИО (*тържествуващо*) Виждате ли? Изведката би могла да изглежда истинска, ако беше направена преди това. Но кой ще докаже, че сестра Изабелла не е повторила онова име, за да не издаде името на нейния приятел?

КАПЕЛАНЪТ (*притеснен и почти убеден*) Е... възможно е...

ДОН ОТТАВИО Сега да направим едно предположение. Един мъж извършва тези злодеяния в манастира; откриват го, бяга и се натъква на стражата. Ако го арестуват, ще отиде в затвора: за да избегне опасността, казва на Началник караула: „Аз съм абат Ланца, синът на Принца на Трабия“. Началникът, чувайки това име сваля шапка, и вместо да се увери, че наистина този човек е абат Ланца, както би трябвало да направи, го освобождава. Бихте ли ми казали, ваша милост, какви сигурни и неопровержими мотиви имате, за да твърдите, че този човек съм бил аз, който напротив, бях останал въщи, за да уча и имам свидетели – не само този мой приятел, но и целият дворец?

КАПЕЛАНЪТ (*вече убеден в тези доводи*) Нямам какво да ви отговоря... Ваше благородие имате право... Но уважаемата майка абатисса беше толкова сигурна...

ДОН ОТТАВИО (*строго*) Но ваша милост, човек с опит, би трябвало да разсъдите, преди да приемете някаква измислица, излязла от главата на един Началник караул – може би пиан или просто глупак!...

КАПЕЛАНЪТ (*обезсърчен*) Признавам, че бях много лековерен. Ваше благородие има право; а аз дълбоко съжалявам и моля за извинение. Нещо повече, моля ви да поискате извинение от мое име, от господин Принца... Но тази Катарина, тази селячка, която дойде да се оплаква, защо каза, че ваше благородие сте я отвел от Сомматино?

ДОН ОТТАВИО Кога?

КАПЕЛАНЪТ Преди пет или шест месеца.

ДОН ОТТАВИО Дон Калидду, къде бях аз преди шест месеца?

ДОН КАЛИДДУ В Поллина, заедно с мен.

ДОН ОТТАВИО Колко време прекарах там?

ДОН КАЛИДДУ Почти три месеца и половина...

ДОН ОТТАВИО (*към Капелана*) Чухте ли?

КАПЕЛАНЪТ (*силно учуден, угнетен, възмутен*) Ами тогава, тази история?...

ДОН ОТТАВИО Е, толкова ли е трудно да се разбере, че тази Катарина сигурно е била съучастничка на онзи мъж, който е избягал или на Началник караула; и че става дума за банда разбойници, които измислят някаква комедия, за да изкопчат пари?

КАПЕЛАНЪТ (*поразен*) Вярно е! Ах, негодници!... А аз, от глупост, да им стана съучастник!? (*подава на дон Оттавио торбичката, получена от Принца*) Вземете!... Върнете тази торбичка на негово височество... Не искам да се замесвам с тези непрокопсаници! Ваше благородие, простете... помолете и Принца да ми прости... Но сега отивам при абатиссата; трябва да чуе какво ще ѝ кажа!... (*кима за поздрав и си тръгва, като сумти от гняв и повтаря*) Трябва да чуе какво ще ѝ кажа!...

ДОН ОТТАВИО (*придружава го и се мъчи да го успокои*) Не се гневете толкова много! Аз ще кажа на Принца... Застъпете се за мен пред Господа!... (*Капеланът излиза; дон Оттавио се връща*)

СЦЕНА VIII

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ И ПРИНЦА

ПРИНЦЪТ (*с шапка на главата, държи тръстикова бастун; вижда дон Оттавио*) Тук ли сте, добри човече...?

ДОН ОТТАВИО (*покланя се и се навежда да му целуне ръка, след това му подава торбичката*) Вземете, ваша милост...

ПРИНЦЪТ (*познава я, удивен*) Какво е това? Как се е озовала във вашите ръце?

ДОН ОТТАВИО Друг път, ваша милост, изберете по-внимателно местата за вашите благодеяния, и не вярвайте във всичко, което ви казват!

ПРИНЦЪТ (*силно учуден*) Какво означава това?

ДОН ОТТАВИО Означава, че всичко с което са дошли да ви залъгват е просто комедия, измислена от шайка негодници и безсрамници, за да изкопчат пари от ваша милост!...

ПРИНЦЪТ (*както по-горе*) Как може? Как може?... А отецът Капелан?

ДОН ОТТАВИО Жертва! Той и абатиссата са станали жертва на измама... После ще ви разкажа всичко, и как успях да осуемя това гнусно дело... Но оставете всичко на мен, аз тези разбойници ще ви ги предам с вързани ръце и крака!... Сега си вземете торбичката...(подава му торбичката)

ПРИНЦЪТ Задръжте я (*подава ръка на дон Оттавио и на дон Калидду, за да я целунат, и излиза, клатейки глава, като казва*) Какъв свят! Какви хора!...

ДОН КАЛИДДУ Ама вие кой сте, самият дявол? Карайте ги да ви обръснат и след това да ви платят!...

ДОН ОТТАВИО Тихо и да си вървим...

ДОН КАЛИДДУ Къде?

ДОН ОТТАВИО Да идем да вземем Катарина и после

на крайбрежието при Мустаццола. Аз черпя!...(хващат се под ръка и излизат, прихнали да се смеят)

ЗАВЕСА

КРАЙ НА ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

ТРЕТО ДЕЙСТВИЕ

СЦЕНА I

Зала в двореца на Вицекраля, богато украсена. Централната голяма врата е в дъното. Странични врати; мраморна камина. Вляво стои голямо позлатено писалище с извити крака; близо до камината има фотьойл. В дъното, от едната и от другата страна на централната врата стоят стенни дивани. На стените са закачени големи портрети на крал Карлос III де Бурбон и на кралица Амалия. Килим, завеси.

БАРОНЪТ НА ГОДРАНО

И СЕКРЕТАРЯТ ПОКОБЕЛЛИ

ПОКОБЕЛЛИ (*приема Барона*) Заповядайте, господин Барон; с какво мога да ви бъда полезен? (*кани го да седне до писалището, до което, той също сядат*)

БАРОНЪТ Всъщност, исках да разговарям лично с негово височество...

ПОКОБЕЛЛИ В момента, негово височество не може да ви приеме, тъй като е в кабинета си, с един специален куриер от Неапол... Ако вие, ваше многоуважаемо благородие, желаете да говорите с мен, може да бъдете сигурен, че ще предам всичко точно на Негово Височество.

БАРОНЪТ Благодаря, не се съмнявам; но тъй като става дума за нещо деликатно...

ПОКОБЕЛЛИ Не искам да бъда недискретен...

БАРОНЪТ Не искам да кажа че... но в края на крайщата... Да, мога да говоря и с ваша милост. Търся справедливост, и то върховна! Става дума за чест! Разбирате ли, ваша милост? Защото, да, така е, нужен е галантен кавалер, такава е модата; изискано е; но когато една дама има галантен кавалер, струва ми се, че трябва да ѝ е достатъчно... Не знам дали се изразявам ясно...

ПОКОБЕЛЛИ Много добре... но още не успявам да схвана точния смисъл...

БАРОНЪТ Значи, ваша милост, не ме разбра! Казах, че имам за съпруга Госпожа Баронесата на Годрано. Добре! Госпожа Баронесата има за галантен кавалер Кавалерът на Светия Кръст. Добре. А сега питам: какво общо има абат Ланца?

ПОКОБЕЛЛИ Хм! За абат Ланца ли става въпрос?

БАРОНЪТ Точно така! Ваша милост, тогава, знае какво ми се случи?

ПОКОБЕЛЛИ Не, не зная нищо; но за съжаление, чух за този абат.

БАРОНЪТ Неприятна личност!

ПОКОБЕЛЛИ Несъмнено.

БАРОНЪТ А ваша милост, не ви ли се струва, че бих могъл да го ... (*прави движение сякаш го намушква*) ако не беше духовник, вече да съм го предизвикал на дуел и ето така, така (*прави с бастуна завъртане и удар*) вече да лъха на труп! Знаете ли, ваша милост, че въртя умело шпагата?... Обаче, си мисля, мога ли да се дуелирам с абат?

ПОКОБЕЛЛИ Така е, но...

БАРОНЪТ Следователно, да кажем, от момента, в който не мога да го предизвикам на дуел, ваша милост, трябва да ми възмезди справедливост...

ПОКОБЕЛЛИ Но ваша милост, още не сте ми казал нищо; а ако не зная каква е вината на абата, как искате да уведомя Вицекраля, и как Вицекраля ще възмезди спарведливост?

БАРОНЪТ Чудесно! Тогава, ваша милост, не сте наясно? Става дума за чест! Абат Ланца ми нанесе обида, разбирате ли? Открих го в стаята на Баронесата, в една поза, да кажем...необичайна!... Импулсивно, щях да извадя шпагата, и честна дума, щях да ги нанижа и двамата с един удар, като наденички, но после си казах: какво правя? Скандал?

ПОКОБЕЛЛИ (*с усмивка*) Мъдро разсъждение.

БАРОНЪТ И тогава, за да не предизвикам скандал, се оттеглих. Но го изчаках в преддверието!

ПОКОБЕЛЛИ (*както по-горе*) Разумно!

БАРОНЪТ Благодаря. Но кагато абатът излезе, уважаеми господин Секретар, кръвта ми нахлу в главата, а когато кръвта ми нахлуе в главата, погледът ми се замъглява и ставам страшен!

ПОКОБЕЛЛИ Ох! Ох!... И какво направихте?

БАРОНЪТ Изправих се пред него и му казах: „вие сте свиня“, спасявайки благоприятието. Точно така: свиня!... Е, добре, господин Секретар, ваша милост, няма да повярвате: но с цялото си нахалство той ми се изсмя в лицето и си тръгна! Разбирате ли?

ПОКОБЕЛЛИ (*едва се сдържа да не се разсмее*) Лошо!

БАРОНЪТ Много добре! Какво ми оставаше да направя? Да дойда при ваше благородие, за да получа възмездие. Ваше благородие трябва да го прати в подземията на Монреале, в крепостта Коломбара на Трапани, или на Остров Фавиняна, затворен до живот... Ето, ще ви дам пример! Ето: галантен кавалер, да кажем – мода, и една дама с положение трябва да си има такъв; но абатът – това вече е много! Той е натрапник! Скандален!... и искам удовлетворение!...

ПОКОБЕЛЛИ Не се съмнявайте, ще говоря с Негово Височество, и ще се направи всичко необходимо...

БАРОНЪТ И трябва да му кажете, че ако не получа удовлетворение, ще извърша безумия!

ПОКОБЕЛЛИ Доверете ми се.

БАРОНЪТ И ще започна да разказвам на всички, честна дума!

ПОКОБЕЛЛИ Не вдигайте скандали... Предубежденията биха паднали върху Госпожа Баронесата... *(става, за да се сбогува; Баронът също се изправя; в този момент влиза дон Анджело Каннароццо, данъчният Управител).*

СЦЕНА II

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ И АНДЖЕЛО КАНАРОЦЦО

ДОН АНДЖЕЛО *(поздравява)* Целувам ви ръка, дон Пиетро. *(вижда Барона)* О, ваше благородие, тук?...А Госпожа Баронесата как е? Все така красива и свежа като роза? *Fortunate senex!*

БАРОНЪТ Ваша милост е винаги любезен... Но знаете ли защо съм тук? Бих искал да ви кажа, защото ваша милост е човек на закона...

ПОКОБЕЛЛИ *(като го прекъсва)* А, не се главоболете да разказвате... Нека първо да информирам Негово Височество... Струва ми се, че така е редно...

БАРОНЪТ Чудесно! Но аз исках...

ПОКОБЕЛЛИ Извинете, но сега господин Управителя трябва да се докладва съдебни въпроси.

ДОН АНДЖЕЛО Така е...

БАРОНЪТ Чудесно. Тогава ви оставям. *(към дон Анджело)* Но после ще ви разкажа всичко, дон Анджело.

Ваша милост е човек на закона и може да прецени... Става дума за чест, разбирате ли? Да оставим господин Секретаря, доверявам се на ваша милост. Трябва да кажете на негово благородие, че не аз съм обиден, обидата е към цялото Баронство! Най-покорен слуга! Достопочтени мой господарю! *(покланя се дълбоко и излиза)*

ПОКОБЕЛЛИ Ох, какъв екземпляр! Какъв екземпляр!...

ДОН АНДЖЕЛО За какво става въпрос, все пак?

ПОКОБЕЛЛИ Познайте, господин Управител!

ДОН АНДЖЕЛО Е... не мога да знам...

ПОКОБЕЛЛИ За абат Ланца!

ДОН АНДЖЕЛО Ах! Ах! Нещо е скроил на Барона на Годрано ли?

ПОКОБЕЛЛИ Било е намерено *flagranti violatione coniugalis thori*.

ДОН АНДЖЕЛО С Баронесата ли?

ПОКОБЕЛЛИ Точно така!

ДОН АНДЖЕЛО Но този абат става заплаха за общественото спокойствие! И кой ги е заварил? Искам да знам...

ПОКОБЕЛЛИ Самият Барон... и дойде да се жалва...

ДОН АНДЖЕЛО Ах, горкият Менелай! Обаче някои злополучия, хората си ги търсят. На неговата възраст, толкова е смешен, трябваше ли да се ожени за младо момиче като Баронесата, на която кръвта кипи? Така му се пада! Достатъчно, да се върнем кам нашите дела...

ПОКОБЕЛЛИ Да се върнем. Разпитайте ли, ваша милост, Началник караула, който арестува абат Ланца? Моля, отговорете.

ДОН АНДЖЕЛО Разпитах го. Потвърди казаното от майката абатисса... Но обясних, че Принцът на Трабия го търси. Така, за да попреча да го обезпокоят и да го накарат да се откаже от своите твърдения, му наредих да отиде в Замъка на морето.

ПОКОБЕЛЛИ Добре сте направил. Аз поканих всички лица посочени в свидетелството на уважаемата абатисса, за да ги разпитам извънсъдебно и да се опитам да сложа край на тази история, за която вече се говори твърде много. И в интерес на вярата, трябва да се сложи точка и да се потуши този скандал. Доколкото можах да разбера, тайната любовна връзка с монахинята е от месец и повече.

ДОН АНДЖЕЛО Ех! Скъпи господин Покобелли, има твърде много разпуснатост в наше време в манастирите, затова прочее не ме учудват подобни връзки. Как ви се струва – ами те правят театрални сценки, устройват маскаради, приеми? В манастира Пиета, майка Сетгимо накара да пригответ една стая само за да сервира топъл шоколад!... Твърде много е светското; цари прекалена свобода! Монаси и свещеници влизат и излизат от манастирите ден и нощ! Монсиньора трябва да вземе мерки...

СЦЕНА III

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, КАМЕРИЕРЪТ, ПРИНЦЪТ НА ТРАБИА, ДОН ОТТАВИО

КАМЕРИЕРЪТ (*обявява*) Негово Височество Принцът на Трабия!

ДОН АНДЖЕЛО Ах! Ах! ...идва да оправи нещата...

ПОКОБЕЛЛИ (*става и тръгва към вратата, където Камериерът повдига завесата, за да мине Принцът и излиза. Покобелли се покланя*) Ваше височество...

ПРИНЦЪТ (*влиза, следван от дон Оттавио; отговаря на поклона на господин Покобелли и на дон Анджело, който също е станал*) Поднасям, господин Секретар... моите почитания, господин Управител...(дон Оттавио

също се покланя) Негово Височество не е ли тук? Налага се да говоря с него относно важни обстоятелства...

ПОКОБЕЛЛИ Простете, Ваше Височество; но Негово Височество Вицекраля, в момента се намира в личния си кабинет, със специалния куриер от Неапол. Господин Принце, моля да имате добрината и снизходителността да почакате малко...

ПРИНЦЪТ Добре: ще почакам; но междуременно бъдете така любезен да му предадете, че съм тук.

ПОКОБЕЛЛИ Осмелявам се, да помоля за съгласието ви да почакате, докато съумея да попитам дали Негово Височество ще може да ви приеме...

ПРИНЦЪТ (*с надменна усмивка*) Господин Секретарят, може би забравя, че Принцът на Трабия има свободен достъп до покоите на Негово Величество Карло III, нашият крал и господар. Не смятам, че дон Бартоломео Корсини, Вицекрал, има по-голяма тежест от негово Величество...

ПОКОБЕЛЛИ Не желая и да го помисля, ваше благородие...

ПРИНЦЪТ Необходимо е да говоря с негово височество, за да сложа край на някои слухове, които се носят във вреда на моето семейство.

ПОКОБЕЛЛИ Ваше Височество намеква за някакъв скандал?

ПРИНЦЪТ Точно така...

ПОКОБЕЛЛИ Тогава, мога ли да ви дам някакво пояснение...

ПРИНЦЪТ (*остро и с достойнство*) Благодаря. Но аз ще се обърна към негово Височество; не моля за разяснения канцеларията. Между другото, нямам нужда от разяснения относно факти, които самият аз изясних. Бъдете любезен да известите за мен.

ПОКОБЕЛЛИ Лично ще ви съдействам (*влиза от вратата вдясно; след това се връща, след известно време*)

ДОН АНДЖЕЛО (*с въздишка*) Ех! Значи сте хвърлил светлина върху тази неприятна история, ваша милост? Да се надяваме, че ще излезете с чест от нея; но ми се струва малко заплетена...

ПРИНЦЪТ (*с усмивка*) Не се притеснявайте... Вижте мен, притеснявам ли се?...

ПОКОБЕЛЛИ (*връща се – към Принца*) Ваше височество, ще заповядате ли?

ПРИНЦЪТ Да, веднага. (*към дон Оттавио*) Чакайте ме тук, дон Оттавио: когато ви повикам, влезте. (*воден от Секретаря Покобелли, Принцът влиза във вратата вдясно. След като го е въвел, Секретарят се покланя и се връща на писалището си. Дон Оттавио остава прав, гледайки с безразличие*).

ПОКОБЕЛЛИ (*говорейки тихо с дон Анджело*) Ваша милост, познавате ли този абат?

ДОН АНДЖЕЛО (*тихо*) Не, но мисля, че трябва да е въпросният приятел...

ПОКОБЕЛЛИ (*както по-горе*) Действително, чух, че Принцът го нарече „Дон Оттавио“.

ДОН АНДЖЕЛО (*както по-горе*) Сигурно е той, без съмнение...

ПОКОБЕЛЛИ (*както по-горе*) Но Принцът се обърна към него на вие.

ДОН АНДЖЕЛО (*както по-горе*) Разбира се. Когато синът се е ръкоположил за свещеник, вече не се обръщаме към него на „ти“.

ПОКОБЕЛЛИ Ах!...(кратка пауза. След като Секретарят е поканил дон Оттавио да влезе, го кани да седне) Заповядайте, господин абат, не се смущавайте...

ДОН ОТТАВИО (*сяда в едно кресло*) Благодаря...

ПОКОБЕЛЛИ Ваше благородие е от фамилията на господин Принца, нали?

ДОН ОТТАВИО Разбира се...

ПОКОБЕЛЛИ Чух, че се казвате дон Оттавио...

ДОН ОТТАВИО Фактически...

ПОКОБЕЛЛИ Значи, ваше благородие е...

ДОН ОТТАВИО Точно така.

ДОН АНДЖЕЛО Знаех си аз!

ДОН ОТТАВИО Ваша милост имате тънък нюх, сякаш сте съдебно лице...

ДОН АНДЖЕЛО Всъщност, да, аз съм Данъчният Управител...

ДОН ОТТАВИО Ето защо имате проникателно око и никога не грешите... когато отгатнете.

ПОКОБЕЛЛИ И така ваше благородие, знаете ли какви обвинения ви се отправят?

ДОН ОТТАВИО Глупости...

ДОН АНДЖЕЛО Как? Наричате глупости такъв огромен скандал?

ДОН ОТТАВИО Смешни работи...

ПОКОБЕЛЛИ Ваше благородие, приемате толкова левковата нещата?

ДОН ОТТАВИО Да не искате да ги приема сериозно?

ДОН АНДЖЕЛО Но става въпрос за светотатство!

ДОН ОТТАВИО Именно!

ПОКОБЕЛЛИ Може да се интересува Светият Трибунал...

ДОН ОТТАВИО Съгласен съм с вас.

ПОКОБЕЛЛИ И ваше благородие не се притеснява?

ДОН АНДЖЕЛО И ви напушва смях?

ПОКОБЕЛЛИ Знаете ли, че ви очакват най-малко десет години като гребец на кралските галери?

ДОН ОТТАВИО Мен ли?

ПОКОБЕЛЛИ Разбира се...

ДОН ОТТАВИО Аз какво общо имам?

ПОКОБЕЛЛИ Как да нямате?

ДОН АНДЖЕЛО А аз какво общо имам?

ДОН ОТТАВИО Ваша милост имате нещо общо колкото и аз...

ДОН АНДЖЕЛО И таз добра!... След всичко, което се случи, и което е известно?

ПОКОБЕЛЛИ И след като е известен виновният...

ДОН ОТТАВИО Някой да отрича? Но трябва да видим кой е виновният и дали има виновен...

ДОН АНДЖЕЛО Ох! Ох!... Това вече надхвърля и предишното!

ПОКОБЕЛЛИ Че го има, и че се знае кой е, вече няма съмнение.

ДОН АНДЖЕЛО Имаме и изповедта на монахинята...

ДОН ОТТАВИО Тя има привидения! Господа, не трябва да подценявате кошмарите, халюцинациите; а от тази история в манастира, се носи зловонието на ада. Няма да е зле, Архиепископът да прогони злите духове от монахините и да освети манастира: в противен случай, кой знае колко други истории ще излязат наяве; и кой знае дали утре няма да обвинят господин Управителя в *fornicazione cum moniale*...

ДОН АНДЖЕЛО Ха! Ха! Ха!... Няма такава опасност!

ДОН ОТТАВИО Не се смейте, ваша милост; и знайте, че вашите посещения в манастира Дева Мария на Възнесението, са опасни...

ДОН АНДЖЕЛО (*с възмущение*) Но аз отивам да посетя сестра ми...

ДОН ОТТАВИО Зная: но междувременно да кажем, една монахиня твърди, че има отношения с ваша милост – дон Анджело Каннароццо, Данъчен Управител. Един прекрасен ден, тази история се появява на бял свят и ваша милост минава за прелюбодеец!...

ДОН АНДЖЕЛО О! О!...

ПОКОБЕЛЛИ Не отричам, че е невъзможно... Но в нашия случай, има и други доказателства.

ДОН ОТТАВИО Какви?

ПОКОБЕЛЛИ Началник караула...

ДОН ОТТАВИО Ах! На Началник караула!... (*Принцът го прекъсва*)

ПРИНЦЪТ (*показва се от вратата вдясно*) Дон Оттавио, влезте...

ДОН ОТТАВИО (*става*) Веднага. (*към дон Анджело и към Секретаря Покобели*) С ваше позволение. (*поздравява и влиза от вратата вдясно заедно с Принца*).

ДОН АНДЖЕЛО (*към Секретаря Покобели*) Как ви се струва?

ПОКОБЕЛЛИ Каква арогантност!

ДОН АНДЖЕЛО Да се появи с историята за кошмари и халюцинации, и за монахинята от манастира Дева Мария на Възнесението...

СЦЕНА IV

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, КАМЕРИЕРЪТ, КАПЕЛАНЪТ, ДОН ПАОЛО

КАМЕРИЕРЪТ (*обявява*) Капеланът на манастира Сан Джулиано и дон Паоло, Наместник на манастира.

ПОКОБЕЛЛИ Ето и първите (*към Камериера*) Нека влязат. (*Камериерът се оттегля, влизат Капеланът и дон Паоло, като се покланят*) Заповядайте (*посочва креслата: сядат пред писалището*) Обезпокоих ви, за да получа от вас някакво разяснение, засягащо скандала с абат Ланца...

КАПЕЛАНЪТ Ваша милост, питайте, затова съм тук на ваше разположение, и за да се сложи край на всички слухове, които се носят... Тъй като са вече твърде много и са твърде вредни за морала, за вярата и за манастира...

ПОКОБЕЛЛИ За съжаление е така! Но Негово Височество, е решен да нанесе удар, без никакви съображения... Но да се върнем към нашите работи. Преподобната абатисса каза, че ваша милост сте говорил с абат Ланца...

ДОН ПАОЛО Извинете, многоуважаеми; но аз първи отидох в двореца на Принца...

ДОН АНДЖЕЛО А говорихте ли с абата?

КАПЕЛАНЪТ Говори със Секретаря...

ДОН АНДЖЕЛО Но преди вас... Казвам това, за да вървим поред...

ПОКОБЕЛЛИ Добре; а Секретарят направи ли пред вас някакво признание?

ДОН ПАОЛО Не направи никакво признание, но така ме причестяваше по гърба, че ако не бях побегнал на часа, щях да свърша в някоя болница!...

ПОКОБЕЛЛИ Това не обяснява нищо и не засяга нашите разследвания.

ДОН ПАОЛО Но засяга мен! Дори само заради уплахата, от която ми се смрази кръвта, имам право на удовлетворение!...

ПОКОБЕЛЛИ Това ще видим после.

ДОН АНДЖЕЛО Накратко: да сте забелязал нещо, да знаете нещо повече извън скандала, дон Паоло?

ДОН ПАОЛО Не знам нищо друго, освен онова, което ми разказа абатиссата...

ДОН АНДЖЕЛО Ами тогава замълчете!...

ПОКОБЕЛЛИ (към Капелана) И така, кажете, отче: вие говорихте ли с абата?

КАПЕЛАНЪТ Многоуважаеми, да...

ПОКОБЕЛЛИ Но вече бяхте говорил с Принца, нали?

КАПЕЛАНЪТ Точно така е... И Принцът остана с това убеждение: като доказателство, че синът му, абатът, ги е вършил кой знае какви! Принцът ми обеща, че ще възмезди манастира; и аз, удовлетворен, вече си тръгнах, когато пред мен се появи абатът.

ПОКОБЕЛЛИ И какво ви каза?

КАПЕЛАНЪТ Аз го порицах, може да си представите до каква степен строго; но той отрече да е предизвикал скандал; и че същата нощ е учил теология заедно с един приятел, който беше там, и потвърди...

ДОН АНДЖЕЛО Съучастник, несъмнено...

КАПЕЛАНЪТ И накрая ме залъга с толкова много извънредно логични доводи, че си мисля – самият дявол говореше с неговата уста, libera nos domine! И му повярвах...

ПОКОБЕЛЛИ И все още ли му вярвате?

КАПЕЛАНЪТ И дума де не става!...От край до край лъжи! Ваше високо благородие, трябва да попитате един човек, майстор Менико, обучаващ, който е видял всичко и го е познал.

ПОКОБЕЛЛИ Тука ли е този майстор Менико?

КАПЕЛАНЪТ Да, ваше високо благородие. (*Секретарят звъни; показва се Камериерът*)

ПОКОБЕЛЛИ (към Камериера) Нека влезе Майстор Менико, ако е наблизо. (*Камериерът се покланя и излиза*)

СЦЕНА V

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ И МАЙСТОР МЕНИКО

МАЙСТОР МЕНИКО *(облечен недодялано, но според случая, влиза като се покланя на всяка стъпка)* Прекланям се, ваша милост...

ПОКОБЕЛЛИ Приближете се.

МАЙСТОР МЕНИКО *(приближава, като се покланя на всички)* Прекланям се на ваша милост...

ПОКОБЕЛЛИ Вие се казвате майстор Менико, нали?

МАЙСТОР МЕНИКО *(поправя го)* Минико, ваше благородие; ми, ми... Точно така, господине; майстор Доменико Биррителла, известен като майстор Минико. Саяджия, но умея да работя и фини неща; и ако ваша достопочтена милост има нужда от някоя поправка, заповядайте без церемонии, на вашите заповеди, ваш най-скромнен слуга... Прекланям се, ваша милост...

ПОКОБЕЛЛИ Обущар ли сте?

МАЙСТОР МЕНИКО *(не разбира)* Какво?

ПОКОБЕЛЛИ Попитах, като обущар ли работите?

МАЙСТОР МЕНИКО Не, ваше благородие, като саяджия. Не разбирате ли? *(имитира с ръце как вкарва шилото и как издърпва канана)*

ДОН АНДЖЕЛО *(с усмивка)* Обущар и саяджия са едно и също нещо. Познавате ли абат Ланца?

МАЙСТОР МЕНИКО Да ваша милост: срещнах го в странноприемницата на дон Матео. Точно него, и после го видях отново...

ПОКОБЕЛЛИ Видели ли сте една нощ, как абатът прехвърля стената на манастира?

МАЙСТОР МЕНИКО *(като го поправя)* Ваша милост иска да каже „на метоха“ ли?

ДОН АНДЖЕЛО *(както по-горе)* Манастир и метох са едно и също нещо.

МАЙСТОР МЕНИКО *(смутен)* Извинете, ваша милост... Аз не съм учен като вас, господата, че всичките ми четива са житието на Санта Дженовеффа немкинята, и историята и житията на светците. И така се оправям както мога. Така че, да, господа, видях го два пъти: първия път в седем сутринта. Вратата ми беше притворена, разбирате, ваша милост, работех, когато го видях как слиза от стената и се прехвърля през балкона на странноприемницата на дон Матео, че приличаше, с ваше позволение, на гепард. Както и после, като го срещнах, но не знаех кой е. А втория път беше, към три часа през нощта, когато го арестува караулът.

ПОКОБЕЛЛИ И беше същият човек, когото ви представиха като брат на студента ли?

МАЙСТОР МЕНИКО Точно същият човек; но не беше брат, не видях да носи расо: беше абат...

ДОН АНДЖЕЛО Брат, означава свещеник.

МАЙСТОР МЕНИКО Ах!... Обаче не беше брат на дон Калидду. А обратно – синът на Принца. Той сам го каза на Началник караула. И после, позна го и кумица Катерина... И после, аз малко се усъмних и завчера го проследих отдалече, и го видях да влиза в двореца на Принца на Трабия...

КАПЕЛАНЪТ Чухте ли, ваша милост?

ПОКОБЕЛЛИ Свидетелството е изчерпателно, вината не може да бъде по-очевидна.

МАЙСТОР МЕНИКО Какво значи очевидна?

ДОН АНДЖЕЛО Нищо... Сега се оттеглете.

ПОКОБЕЛЛИ Да видим дали са дошли и други *(звъни два пъти)*

СЦЕНА VI

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, ДОН МАТТЕО, ДОН КАЛИДДУ, ГОСПОЖА НУНЦИЯ И КАТЕРИНА

КАМЕРИЕРЪТ Ваша светлост, какво ще обичате?

ПОКОБЕЛЛИ Дойдоха ли другите поканени лица?

КАМЕРИЕРЪТ Ваша светлост, тук са...

ПОКОБЕЛЛИ Поканете ги да влязат. *(Камериерът излиза. Секретар Покобели и дон Анджело говорят помежду си; майстор Менико, жестикулирайки, обяснява нещо на Капелана и на дон Паоло. Влизат дон Калидду – напред, след това и останалите, като се нареждат, съобразявайки се с него).*

ДОН КАЛИДДУ *(покланя се)* Ваша светлост...

ПОКОБЕЛЛИ *(оглежда един след друг новодошлите, а после пита дон Калидду)* Вие се казвате?

ДОН КАЛИДДУ *(след като се е приближил)* Калоджеро Гатто ди Поллина, студент по медицина.

МАЙСТОР МЕНИКО *(който стои и слуша, се намесва)* Ама какъв Калоджеро! Защо го лъжете? Кажете му истината! Ваша достопочтенна светлост, казва се дон Калидду...

ДОН АНДЖЕЛО Замълчете! Не говорете глупости! Калидду е умалително от Калоджеро...

МАЙСТОР МЕНИКО *(към дон Маттео)* Какво е това умалително?

ДОН МАТТЕО Дръжте си устата затворена, да не заприлича на нещо друго!

КАПЕЛАНЪТ Този младеж, ваша светлост, е приятелят, с когото абат Ланца твърди, че е прекарал нощта, над учебниците по теология... Синът на Барон Гатто...

МАЙСТОР МЕНИКО *(с бурен смях)* Ха! Ха! Ха!...

Кой? Той? Син на Барона? Ха! ха! Ха!... *(към дон Калидду)* Ваша милост, син на Барона? Ха! Ха! Ха!... *(към Секретар Покобели)* Ваша милост да не вярва, че баща му е буржоа! Чуден Барон, със сламена шапка и вълнени чорапи...

ДОН КАЛИДДУ *(отправя мълниеносен поглед и готов да налети на бой, му казва през зъби)* Почакай да излезем, да видиш аз как ще те разсмея!...

ДОН МАТТЕО *(който се е приближил към майстор Менико, смущава го и прекъсва изблиците му на смях)* Не разбирам, защо се смеете. Баща му е Барон, и това ми е известно. Като не знаете нищо, не говорете... Какво искате, човек да пристигне от Поллина по пантофки и копринени чорапи ли? Затворете тая уста!

ДОН АНДЖЕЛО *(към дон Маттео, остро)* А вие не се месете, и говорете, когато ви питат!...

ПОКОБЕЛЛИ В края на крайщата, дали е Барон или не, това не ни интересува. *(към дон Калидду)* Преди шест или седем дни, на разсъмване, вие сте видял как влиза през балкона на вашата стая един човек, който по всичко личи, е бил абат Ланца?

ДОН КАЛИДДУ В моята стая? In primis, ваша светлост, трябва да отбележим, че в моята стая няма балкони, има един прозорец, и може да попитате тук присъстващите дон Маттео и Госпожа Нунция...

ДОН МАТТЕО Вярно е...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Има прозорец...

МАЙСТОР МЕНИКО Има грешка, ваше благородие. Абатът не влезе точно в стаята на „Барона“, а в преддверието...

ДОН КАЛИДДУ И второ, не съм видял някой да влиза...

ПОКОБЕЛЛИ Но нали майстор Менико го е видял да влиза?

ДОН КАЛИДДУ Майстор Менико има привидения...

МАЙСТОР МЕНИКО (*засегнат*) Ей! Говорете уважително!

ДОН АНДЖЕЛО А мъжът, заспал, или който се е пресструвал на заспал в леглото ви?

ДОН КАЛИДДУ Моят брат. Вярно ли е, госпожа Нунция?

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Вярно е...

КАПЕЛАНЪТ Не изричайте лъжи, ще си погубите душата! Замислете се, че сте стара, и че ще трябва да се изправите пред Господа!

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Казвам това, което знам...

ДОН АНДЖЕЛО Сега ще видим. (*към Катерина*) Елате, сестрице; приближете се и кажете истината. Видяхте ли човека, който беше с дон Калидду Гатту в деня, в който пристигнахте?

КАТЕРИНА Да, ваша милост.

ДОН АНДЖЕЛО И дотолкова го познахте, че започнахте да го викате, вярно ли е?

КАТЕРИНА Да, ваша милост.

ДОН КАЛИДДУ Ваша светлост, позволете да отбележа, че човекът който тази девойка мисли, че познава, не беше видян от нея в странноприемницата, а на улицата. Вярно ли е, сестро?

КАТЕРИНА Вярно е.

ПОКОБЕЛЛИ Но това...

ДОН КАЛИДДУ (*като го прекъсва*) Почакайте, ваша светлост. И така, остава сигурно, че нашата Катерина не би могла да разпознае в мъжа, заспал в моето легло, човека, който беше с мен на улицата...

ПОКОБЕЛЛИ Но ги е разпознала майката на дон Матео.

ДОН КАЛИДДУ Моля за извинение. Госпожа Нунция не видя лицето на човека, който вървеше с мен; видя го в гръб, и видя само, че е облечен като абат. Така, в гръб, всички абати си приличат.

ДОН МАТТЕО Освен това, майка ми не вижда добре...

ДОН КАЛИДДУ Така че, ние сме изправени пред три лица, и тримата – абати.

ДОН АНДЖЕЛО (*с ирония*) Какво съвпадение!

ДОН КАЛИДДУ (*продължава*) Това значи, моят брат, приятелят, когото срещнах веднага щом излязох от къщи, и приятелят или роднината на младата Катерина.

МАЙСТОР МЕНИКО Я виж ти! Колко абата изникнаха! Да няма процесия?

ДОН АНДЖЕЛО И защо тази девойка е отишла да се кара в манастира, да не се е объркала?

ДОН КАЛИДДУ Ето, господа, ще ми позволите като лекар, да кажа някои неща относно нервите на тази девойка, която прилича на розова пъпка, но има хипохондрични настроения, с прояви на...

КАПЕЛАНЪТ Извинете, вие лекар ли сте или сте студент по теология?

ДОН КАЛИДДУ И едното и другото. Така че ви казвах...

ПОКОБЕЛЛИ (*като го прекъсва*) Няма значение; не ни интересуват медицинските дисертации и оставете тази девойка да отговори. (*към Катерина*) Да се върнем към нашите работи. Познавате ли абат Ланца?

КАТЕРИНА (*леко засрамена*) Да, ваша милост...

ПОКОБЕЛЛИ И как разбрахте какво е правил в манастира?

МАЙСТОР МЕНИКО (*към Катерина, обяснявайки*) Значи метох.

КАТЕРИНА Чух да го казва майстор Менико.

ПОКОБЕЛЛИ И тогава, изтичахте в манастира да забъркате цялата тази суматоха?

КАТЕРИНА (*малко неуверено*) Да, ваша милост... (*решително*) Но нищо не беше вярно: всичко е било само клевети от монахините...

ДОН АНДЖЕЛО Но нали сте отишли дори при Принца на Трабия да търсите, както можете, справедливост!

КАТЕРИНА Вярно е, но се връщам да ви кажа, че това са клевети...

МАЙСТОР МЕНИКО Сега ще ви обясня, ваша милост...

ДОН КАЛИДДУ (*като го прекъсва*) Оставете нашата Катерина да говори...

ДОН МАТТЕО Затворете си устата, че половината свят излъгахте!

ДОН АНДЖЕЛО (*към Катерина*) Как стана така, че след като вдигнахте такава олелия в манастира, обиждайки монахините, и след като отидохте при Принца, сега се връщате, като казвате, че всичко е било клеветата?

КАТЕРИНА (*след леко колебание*) Не знам сега... нищо не знам, нищо не искам да знам... Между мен и дон Оттавио, ще трябва аз да наредя нещата, и край...

ПОКОБЕЛЛИ (*към дон Анджели*) Ясно е, че премълчава нещо...

ДОН АНДЖЕЛО Така са я подучили...

КАПЕЛАНЪТ Ако ми позволите, забелязвам, че това премълчаване потвърждава казаното от майстор Менико и пълната изповед на сестра Изабелла...

КАТЕРИНА (*подскача, обзета от ревност*) Какво ви е изповядала сестра Сабелла? Какво ви е изповядала?

КАПЕЛАНЪТ Истината...

КАТЕРИНА Ах! Така ли било?... (*понеичва да заговори ясно, но дон Калидду я възтира*)

ДОН КАЛИДДУ (*тихо и властно*) Замълчете!...

КАПЕЛАНЪТ (*продължава*) Моля, прочее, в името на многоуважаемата преподобна майка абатисса, пълна справедливост и публично удовлетворение...

ПОКОБЕЛЛИ Ваше благородие, не се съмнявайте...

СЦЕНА VII

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, КАМЕРИЕРЪТ, БАРОНЪТ НА ГОДРАНО

КАМЕРИЕРЪТ (*обявява*) Негова височайша светлост, господин Барона на Годрано... (*прави път на Барона и излиза*)

БАРОНЪТ Моля да ме извините... (*оглежда се наоколо*) Как, Баронесата не е ли тук? Не е ли дошла?... Каза, че ще дойде да се оплаче от мен пред ваше благородие... Разбирате ли? И още... И това е нищо! Каза също, че желае да уволни Кавалера на Светия Кръст и да вземе като галантен кавалер, абат Ланца!...

КАТЕРИНА (*скача като побесняла*) Кой? Кого иска да вземе? Без Божията благословия, да вземе дон Оттавио!... Която и да е тя, ще се разправя с мене!

БАРОНЪТ (*учуден*) Коя е тази жена? Какво иска?

КАТЕРИНА (*както по-горе, свила юмруци на кръста, заплашително*) Искам тази Госпожа да ме остави на спокойствие, ако не – ще ѝ издере очите!...

ПОКОБЕЛЛИ Замълчете!

ДОН МАТТЕО (*тихо*) Млъкнете!

ДОН КАЛИДДУ (*тихо*) Затваряйте си устата!

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*както по-горе*) Да не сте полудяла?

БАРОНЪТ (*който не разбира*) Но кой се меси в делата на моето семейство?

МАЙСТОР МЕНИКО Сега ще ви обясня, ваше благородие. Тази сестрица...

ПОКОБЕЛЛИ (*силно*) Тишина, всички! (*към Барона*) Не обръщайте внимание, Бароне; а що се отнася до Госпожа Баронесата, не се безпокойте. Негово височество ще успее да отговори по подходящия начин...

БАРОНЪТ Чудесно! Но възмездието трябва да бъде незабавно: абата, във Фавиняна, Баронесата, в манастир, до живот. (*чува се шепот*)

СЦЕНА VIII

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, ПРИНЦЪТ, ДОН ОТТАВИО

ПРИНЦЪТ (*излизайки*) Ваше благородие, не се деранжирайте... (*Тръгва с дон Оттавио към вратата и се покланя; след това и двамата пристъпват, за да прекосят залата, но като виждат толкова много хора, се спират. Междувременно всички се обръщат и се покланят; но след като забелязват дон Оттавио, надават възклицания пълни с раздразнение, с изненада и любопитство*)

ВСИЧКИ ЗАЕДНО Тука е!... Ето го!

ДОН ПАОЛО Секретаря!...

КАПЕЛАНЪТ Абата!...

МАЙСТОР МЕНИКО Същия приятел!...

БАРОНЪТ Да го арестуват!...

КАТЕРИНА Сега ще си уредим сметките!

ПРИНЦЪТ (*смаян*) Кого нападат така?... (*гледа дон Оттавио, който се мъчи да остане равнодушен*)

ПОКОБЕЛЛИ (*властно*) Запазете тишина!... (*шепот*)

и после тишина)

БАРОНЪТ (*излиза решително напред*) Ето ме, скъпи господине! А сега, пред всички тези хора, ще ми дадете удовлетворение!

ПРИНЦЪТ (*както по-горе, след като обръща поглед към всички, съзира дон Калидду, Капелана, Катерина*) Е, хайде, мога ли да знам какво става?

КАПЕЛАНЪТ Ваша милост, извинете, ваше благородие, но днес е ден за справедливост!...

ДОН ПАОЛО Сега да видим, дали неговият Секретар ще ме подгони с ритници!...

БАРОНЪТ (*застрашително*) Искам удовлетворение!...

КАТЕРИНА (*заплашително към дон Оттавио*) Главата ще ти откъсна!... (*глъчка, сподавен смях*)

ПРИНЦЪТ (*както по-горе*) Сякаш съм затворен в клетка пълна с луди!

ДОН АНДЖЕЛО (*силно*) Господа!...Тишина! Тишина!... Така не се разбира нищо!...

ПРИНЦЪТ (*към дон Оттавио, който си е възвърнал самообладанието и се усмихва*) Разбирате ли нещо?

БАРОНЪТ Мене трябва да питате, а не този мерзък абат!... Който засегна съпружеската ми чест!...

ДОН ПАОЛО Секретарят на ваша милост ме погна с ритници!...

КАПЕЛАНЪТ Вече е доказано, че скандалът в манастира е предизвикан от вашия син!

КАТЕРИНА (*бясна от ревност*) А сега иска да ми измени и с друга! ...(*викат всички в един глас; майстор Менико се смее, дон Маттео жестикулира като обезумял; Госпожа Нунция възпира и увещава Катерина; дон Калидду не знае какво да направи*)

МАЙСТОР МЕНИКО (*потрива ръце и се смее*) Ох, как се развеселих!

ДОН КАЛИДДУ (*със съжаление*) Ех, как се забърках...!

ДОН МАТТЕО (*опитвайки се да накара Катерина да замълчи*) Замълчете, иначе става по-лошо!

ГОСПОЖА НУНЦИЯ Така нищо не печелите!...

ДОН АНДЖЕЛО (*вика още по-силно*) Тишина! Тишина!...

ПОКОБЕЛЛИ (*силно, рязко*) Най-накрая ще викна стражите и ще ви изгоня всички!... (*бъркотията се поуспокоява*) Какви са тези обноси? Намирате се в дома на Негово Величество!... (*става малко по-тихо*)

МАЙСТОР МЕНИКО (*към дон Калидду, като посочва дон Оттавио*) Кълна се в честта си, не съм виждал толкова безочливи хора!...

ПРИНЦЪТ А сега, господин Секретар, може ли да знаем какво желаят всички тези уважаеми господа?

ПОКОБЕЛЛИ (*с огорчение*) Ето какво, ваше благородие, събрани са необорими доказателства относно провиненията на господин сина ви...

ПРИНЦЪТ (*ядосан*) Пак ли започваме с тези истории?

ДОН АНДЖЕЛО Извинете, господин Принце, ваша милост, може да го поканите тук, пред тези свидетели, да заяви, че не е виновин...

ПРИНЦЪТ Тук ли? Кого трябва да поканя?

КАПЕЛАНЪТ Синът ви, ваше благородие, синът ви!...

ПРИНЦЪТ А къде е синът ми?

ПОКОБЕЛЛИ (*ядосан*) Струва ми се, че е при вас!...

КАПЕЛАНЪТ (*посочва дон Оттавио*) Не е ли там, ваша милост?

ПРИНЦЪТ (*поглежда към дон Оттавио, който оста-*

ва невъзмутим) Кой? Този ли? Този тук? (*избухва в смях*) Ха! Ха! Ха!... Дон Оттавио! За мой син ли ви взеха!...

ПОКОБЕЛЛИ (*поразен*) Как? Как?... Не е вашият син?

КАПЕЛАНЪТ Не е син на ваша милост?

ДОН ПАОЛО (*ликуващ*) Казвах ли ви аз, че е Секретарят?

ПРИНЦЪТ Ама какъв син!... Какъв Секретар!... Това е младият абат на служба в моя дом!... (*викове на учудване, на възмущение, на гняв; отново смут*)

ПОКОБЕЛЛИ Не е ли дон Оттавио Ланца?

КАПЕЛАНЪТ Не е ли неговият син?

ДОН ПАОЛО И Секретарят не е?

КАТЕРИНА Значи ме е излъгал?

МАЙСТОР МЕНИКО Ново двайсет!... (*дон Маттео и Госпожа Нунция са изумени*)

ПРИНЦЪТ (*почти сърдито*) Откъде ви дойде наум, че е мой син?

КАПЕЛАНЪТ (*с уважение*) Той!... Той го каза на Началник караула, който го арестува; каза го и на мен!

КАТЕРИНА (*гневно*) И на мене!

КАПЕЛАНЪТ Казал го е и на сестра Изабелла!...

ДОН АНДЖЕЛО Потвърди го и тук...

ПРИНЦЪТ (*възмутено, разтърсва ръката на дон Оттавио*) Вярно ли е? Отговорете! Вярно ли е?

ДОН ОТТАВИО Меа culpa!... моя преголяма вина!...

ПРИНЦЪТ (*както по-горе*) Не се превете на палячо и отговорете! За дон Оттавио Ланца ли се представихте? (*към всички*) Той не е мой син!... Не е мой Секретар... не се нарича Оттавио Ланца: Управител е на земите ми в Муссомелли и се казва Оттавио Россо!... (*към дон Оттавио*) Изпечен хитрец такъв, отговорете!... (*нов залп от възклициания*)

МАЙСТОР МЕНИКО Майчице, какъв измамник!...

ДОН КАЛИДДУ Как ни накара да повярваме!...

КАПЕЛАНЪТ Мошеник!

КАТЕРИНА Ах, негодник!...

БАРОНЪТ Двойно удовлетворение, тогава, двойно!...

ГОСПОЖА НУНЦИЯ (*прекръства се*) В името на Отца и Сина и Светия дух!...

ПОКОБЕЛЛИ Нечувано!...

ДОН АНДЖЕЛО Няма къде да отиде!...

ПРИНЦЪТ (*както по-горе*) Все пак, обяснете!...

ДОН ОТТАВИО (*прави жест с ръка, за да въдвори тишина*) Мога ли да говоря?

ДОН КАЛИДДУ Сега друго ще измисли! (*врявата не стихва*)

ПОКОБЕЛЛИ (*силно*) Тишина! (*най-накрая настъпва тишина; всички гледат с любопитство; но според собственото си настроение. Катерина трепери от силно вълнение, между Госпожа Нунция и дон Маттео; Баронът жестикулира между Капелана и дон Паоло като се задъхва*)

ДОН ОТТАВИО Да започнем с моята особа. (*към Принца*) Ваша милост ще ми позволите да поправа една грешка или по-точно, един пропуск. (*Принцът реагира*) Ваша милост, не се засягайте. Ваша милост, представяйки ме, трябваше да кажете по-точно, че аз се казвам дон Оттавио Россо и Ланца. Имайте предвид: Россо и Ланца. (*към Принца*) Вярно ли е?

ПРИНЦЪТ (*мрачно*) Вярно.

ДОН ОТТАВИО Така, щом е вярно, ясно е, че не съм се представял за друг, а съм посочил моето собствено име.

ПОКОБЕЛЛИ Но умело пропуснахте първото фамилно име, за да ни заблудите.

ДОН ОТТАВИО Не бързайте, моля... Да допуснем, че съм пропуснал едно от моите имена, нещо да съм отнел на някого? И не съм ли господар на онова, което ми принадлежи? Ако имам две дузини и искам да изхвърля една-та, кой може да ми забрани? Тези две фамилни имена са наследени от моя баща и от моята майка; те са абсолютна моя собственост; и тъй като аз съм пълнолетен, мога да се откажа от част от моето наследство. Ако искам да се наричам дон Оттавио Россо и Ланца или дон Оттавио Ланца и Россо или дон Оттавио Россо или дон Оттавио Ланца, то свободно разполагам с моето кръщелно наследство...

ДОН АНДЖЕЛО Но това е някакъв нов закон! В кои правни норми го прочетохте?

ДОН ОТТАВИО Моля: оставете ме да говоря. С една дума, Оттавио и Ланца са двете ми законни имена. Що се отнася до това, че съм абат, няколко ордена и тонзурата, дори бръснарчет на бръснаря не може да ми ги заличи: че живея в двореца по специалното благоволение на господин Принца, това е факт: и ако господин Принцът не е мой баща, той е мой многопочитаем господар, тоест един по-възвишен баща... (*Принцът го заплашва с бастуна си; шумни коментари, всеки според настроението си; иронични или възторжени смехове*)

ДОН АНДЖЕЛО Но сте казал на Началник караула, че сте син на Принца...

ДОН ОТТАВИО Не е вярно! Той ми каза: „Вие сте синът на Принца, нали?“ и без да ми даде време да му отговоря, свали шапка и си тръгна!...

КАПЕЛАНЪТ Но и на мен казахте същото!...

ДОН ОТТАВИО Не е вярно! На ваше благородие, като ме попитахте дали съм абат Ланца, отговорих с да, но не ви казах, че съм син на Принца... нещо повече, казах ви, че синът на Принца е „невинен“. Сложете ръка на сърцето си!

ПОКОБЕЛЛИ Но казахте и на нас!

ДОН ОТТАВИО Какво казах? Ваша милост ме попита: „Вие сте“? и аз отговорих: „Точно така!“ Можех ли да кажа, че не съм аз, след като бях аз? Отговорих, според картезианския принцип: Cogito, ergo sum! (*гласове на възмушение от страна на Секретаря Покобелли, дон Анджели, Капелана, дон Паоло; Принцът е смяян*)

ДОН КАЛИДДУ Как извърта нещата!

ДОН АНДЖЕЛО Какъв кучи син!

ДОН МАТТЕО Дяволско чедо!

ПРИНЦЪТ Не знам да се смея ли или да ви напердаша!

БАРОНЪТ (*пуфти, и като се обръща ту към един, ту към друг, започва да вика по-силно*) Уважаеми Господа, всичко това е прекрасно: но аз нямам нищо общо с обидата (*чуват се хихикания; след това настъпва тишина*)

КАПЕЛАНЪТ (*към Секретар Покобелли*) Достопочтени, абатът се опитва с хитруване да се оправдае за част от своите прегрешения; но не може да отрече светотатството, което е извършил на свято място, не може да се оневини за скандала, който е предизвикал.

ДОН ОТТАВИО Аз? Аз ли съм предизвикал скандал? Скандалът предизвика преподобната майка абатисса! (*викове на неодобрение*)

КАПЕЛАНЪТ (*разгорещява се*) Протестирам! Протестирам!...

ДОН ОТТАВИО Спокойно! Спокойно! Няма нужда да викаете! Отговорете ми, отче Капелан. Има ли скандал, когато нещо не се разгласи?... Не. И кой разгласи всичко, вместо снизходително да замълчи? Исус е казал: „Si autem peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum“ Абатиссата спазва ли Христовия закон? Не: вместо да ме извика и да ме укори, само между нас

дватамата, тя разнесе по четирите посоки неща, за които „е добре да се мълчи“. Кой предизвика скандал?

КАПЕЛАНЪТ Това са софизми!... И не отнемат вината: а вина има, и тя е тежка!...

ДОН ОТТАВИО А кой може да потвърди, че има вина?

КАПЕЛАНЪТ (*изумен и възмутен*) Уважаеми господа! Какъв кураж! И какво правеше ваша милост, в килията на сестра Изабелла посред нощ? Броеницата ли молехте? (*смехове*)

ДОН ОТТАВИО Този въпрос е злонамерена клевета. Отидете да се изповядате, отче Капелан. Не молехме броеницата, а четяхме Житието на Света Киара (*дон Калидду, майстор Менико, и дон Маттео избухват в смях; Госпожа Нунция прави учудени мимики; Принцът се мъчи да остане сериозен; Капеланът, дон Паоло, Секретарят и дон Анджели крещат, с ужасени физиономии. Катерина заплашва, Баронът се насочва ту към един, ту към друг от присъстващите*)

КАТЕРИНА (*вдига юмрук*) Ще ти покажа аз на тебе Житието на Света Киара!...

КАПЕЛАНЪТ Аз съм поразен! Никога не съм виждал, никога не съм чувал за подобен лъжец!

ДОН АНДЖЕЛО (*към дон Оттавио*) Ваше благородие се опитва да избяга от правосъдието; но внимавайте, защото утежнявате положението си... това тълкуване е недостойна комедия...

БАРОНЪТ (*вика силно*) Не ме засяга всичко това! Ако абатът може да заяви на вас, господа, че в килията на монахинята е чел Житието на Света Киара, на мен не може да каже, че с Баронесата е чел житието на друга светица!... Защото видях с очите си... коя книга четеше!... (*избухва смях*)

КАТЕРИНА (*разгневена, към дон Оттавио*) Ах, невернико! Мизернико! (*готова да му се нахвърли, но дон Калидду и дон Маттео я възпират: (Капеланът крещи, обзет от негодувание)*)

ПОКОБЕЛЛИ Изведете, най-последно, тази жена! Това е безсрамие!

КАТЕРИНА (*още не се е успокоила*) Искам отмъщение!

БАРОНЪТ Искам удовлетворение! (*коментари, смяхове, възклициания*)

КАПЕЛАНЪТ (*разпалено*) Ваше високоблагородие! Време е да приключим. Ние се намираме пред един недостоеен свещеник, който не уважава обществената йерархия, ранг и личност (*с наставнически тон*) Вмъква се между бедните хора; (*посочва Катерина*) Обезчестява горките майчини дъщери и ги изоставя!...

КАТЕРИНА (*вдига ръце и вика*) Отмъщение, господа! Отмъщение!...

КАПЕЛАНЪТ (*продължава*) Прониква в свети обителища и прелъстява девизи, обречени на Вечния Жених!...

ДОН ПАОЛО Изгорете го жив, като брат Ромуалдо!

КАПЕЛАНЪТ (*продължава, посочвайки Барона*) Влиза в достолепните палати и обижда светостта на брачното ложе!...

БАРОНЪТ Искам удовлетворение!...

МАЙСТОР МЕНИКО Където отиде, няма нужда от стълба! Госпожа Нунция, и вие бъдете внимателна!

КАПЕЛАНЪТ (*към дон Оттавио, разпалено*) Назад, Сатана!

ДОН ОТТАВИО Има ли още? И сега, какво доказва всичко това? Че нямам предпочитания. Всяка една е равна на другите! Пчелата събира мед от розите в градината

или в порцелановите вази, както и от цветчетата сред полята.

КАПЕЛАНЪТ (*възмутен*) Това е възхвала на сластолюбие!

ДОН АНДЖЕЛО (*разгорещява се*) Това е прекалено! Стига толкова! (*към Секретаря Покобелли*) Ваша милост, изискайте от Негово височество заповед за арестуване...

ДОН ОТТАВИО Спрете, господин Управител: не бързайте! Апелирам за приоритета на Църковния Съд, тъй като съм обвинен в престъпление на свято място, то правомощията са на Архиепископа; и ако това не е достатъчно, като приближен на Светия Трибунал, никоя друга юрисдикция не може да ме разследва и арестува, освен Светия Трибунал! Така, удовлетворих вашите питания!

ПОКОБЕЛЛИ Е, добре, но докато се изясни всичко, ви е ще останете в двореца...

ДОН ОТТАВИО И тъй като това е задържане, аз моля тук присъстващия господин Принца, родственик и носител на Зеления кръст на Светия Трибунал, да уведоми високопочитаемия Генерален Инквизитор за насилието, което понасям против това мое почетно право.

ПРИНЦЪТ И имате куража да търсите моята закрила?

ДОН ОТТАВИО (*прочуствено*) А сърцето ще ви позволи ли, ваша милост, да изоставите онзи, който по волята на съдбата се е оказал ваш предполагаем син?

ПРИНЦЪТ И се гордеете, така ли? Ама аз не знам какво ме спира да не... (*вдига бастуна и го заплашва*)

ДОН ОТТАВИО (*с трагичен тон*) „Удряйте, но се вслушвайте!“

СЦЕНА IX

ГОРЕСПОМЕНАТИТЕ, БАРОНЕСАТА НА
ГОРДАНО, КАВАЛЕРА НА СВЕТИЯ КРЪСТ

КАМЕРИЕРЪТ (*обявява*) Госпожа Баронесата на Гордано. (*излиза*)

БАРОНЪТ Ах, ето я изменницата!... (*шепот на любовитство*)

БАРОНЕСАТА (*влиза развълнувана и се обръща към Кавалера на Светия Кръст, който върви след нея*) Оставете ме на спокойствие, безполезени човече! (*обръща се към Секретар Покобелли, който я посреща и се покланя церемониално*) Ах, господин Секретар, моля ви да ми позволите да говоря с негово благородие, тъй като просто умирам от мъка!

ПОКОБЕЛЛИ Успокойте се, госпожо Баронесо, успокойте се...

БАРОНЕСАТА (*като вижда събралите се хора*) Да... ще се опитам... но бъдете така мил и ми съдействайте да говоря незабавно с Вицекраля!...

КАВАЛЕРА НА СВЕТИЯ КРЪСТ Моя скъпа господарке, не прибързвайте...

БАРОНЕСАТА Казах ви да не ме отегчавате повече!...

БАРОНЪТ (*който междувременно е говорил с Капелана, жестикулирайки оживено, застава пред Баронесата, и като заема драматична поза, казва*) Няма смисъл, скъпа госпожо, да говорите с негова светлост. Той знае всичко!... И ще ми даде удовлетворение!

БАРОНЕСАТА (*твърде възмутена*) Ах! Вие сте тук, коварни човече, без да се изчервите дори? И не се срамувате да клеветите една благородна дама? Какво злополучие ми беше отсъдено!... Какво злополучие!... (*оставя се*

на порива на сълзите; Секретарят и Покобелли я утешават)

ПРИНЦЪТ Бъдете сигурна, Баронесо, че никой не вярва на думите на вашия съпруг...

КАТЕРИНА (*с подозрение, обзета от ревност, към Госпожа Нунция*) Това ли е Баронесата, онази, на дон Оттавио? Тази ли е?

БАРОНЪТ (*разпалено*) Но как?... Аз ги видях с очите си, а ваша милост, казва, че никой не вярва?... Това не може да бъде! (*смях, коментари. Дон Анджело прави знаци, за да въдвори тишина*)

ПРИНЦЪТ Последвайте съвета ми, Баронесо, не давайте повод за още скандали: върнете се вкъщи... Вицекралят ще се погрижи да смири вашия съпруг... Но вие се върнете у дома...

БАРОНЕСАТА (*възпротивява се*) Ах, не! Няма да се върна повече в дома на това чудовище! (*към Барона*) Вие трябва да ме забравите; ще се върна при нашите, в някой манастир, на върха на планината, но във вашия дом, никога! Подлец!...

БАРОНЪТ Вие трябва да ми дадете обяснение!...

КАВАЛЕРЪТ НА СВЕТИЯ КРЪСТ (*към дон Оттавио*) Всичко е по ваша вина! Но ако сте кавалер, ще ми дадете удовлетворение!

БАРОНЕСАТА (*обръща се и вижда дон Оттавио*) Вие? Вие също сте тук?... (*дон Оттавио се покланя галантно*)

КАТЕРИНА (*обзета от ревност*) Какво още иска? (*опитва да се приближи; дон Маттео и Госпожа Нунция я спират*)

БАРОНЕСАТА Вас също обвини и ви доведе тук? Какъв срам! (*сякаш всеки момент ще припадне*) О, Господи! Какъв срам!...

КАПЕЛАНЪТ А, не, госпожо Баронесо! Господин абатът е тук заради един голям скандал, който е предизвикал в манастира Сан Джулиано!

БАРОНЕСАТА (*смаяна*) Скандал ли? Защо?

БАРОНЪТ (*ликуващ*) Защо ли? За нищо! (*посочва дон Оттавио*) Намерили тоя селяндур през нощта в килията на една монахиня!...

БАРОНЕСАТА (*с възмущение*) Ах!... (*към дон Оттавио*) Вие? Значи и вие сте лъжец и изменник? (*прави няколко крачки към дон Оттавио*)

КАТЕРИНА (*изправя се пред нея с ръце на талията, заплашително*) Еей! Ваша милост, за какво претендира сега?... Ако е изменник, това си е моя работа! Ваша милост да си тръгва, че един път ви стига! (*гласове на неодобрение; дон Маттео и дон Калидду дърпат Катерина, която се опитва да се изплъзне*)

БАРОНЕСАТА (*силно учудена и ядосана*) Коя е тази жена? Какво иска?

БАРОНЪТ (*победоносно*) Това е любимата на достопочтения шопар. (*дон Оттавио го заплашва, но без да се горещи*)

БАРОНЕСАТА (*надава вик*) Любимата?!... Ах!... (*припада в обятията на Кавалера на Светия Кръст. Бъркотия, коментари, смях. Дон Калидду донася един стол, на който слагат Баронесата; Баронът жестикулира; Кавалера дава на Баронесата да помирише шишенце със соли. Госпожа Нунция и дон Маттео задържат и укоряват Катерина. Капеланът и дон Паоло връхлитат дон Анджелино, пламнали от възмущение. Майстор Менико се смее. Дон Оттавио е господар на положението, спокоен и усмихнат. Междувременно, Принцът се приближава до Секретаря Покобели.*)

КАПЕЛАНЪТ Стига! Стига!... Нетърпимо!... Трябва да се накаже за назидание!...

ПРИНЦЪТ Господин Секретар, слушайте... (*отвежда го настрана, говорят оживено*)

МАЙСТОР МЕНИКО Липсва само сестра Изабелла, че да е пълна картинката...

ДОН АНДЖЕЛО (*нападателно към дон Оттавио*) Не се ли срамувате!... Не се ли изчервявате? Ние хубаво ще ви зачервим, не се съмнявайте!

КАПЕЛАНЪТ И ще свършат вашите престъпления!...

БАРОНЪТ На бесилото! На бесилото!

ДОН ОТТАВИО Е, стига вече! Какво искате, найсетне, да ме разкъсат и да ме окачат на „Куатро Канти“ ли? И защо? Защото прегреших от любов? Но света Магдалена съгреши повече от мен, а Исус ѝ каза: „Ще ти бъде простено, защото много възлюби!“ И е била жена. А аз, понеже съм мъж, затова ли искате да ме осъдите? (*към Капелана*) Всъщност, ваша милост, познавате ли Евангелието? И претендирате да сте Капелан? Ваша милост не е за клисар дори!... (*нов залп от недоволни виковете от едната страна, подмятания и смях от другата*)

ПРИНЦЪТ (*към Секретар Покобели*) Значи се разбрахме...

ПОКОБЕЛЛИ (*възвръща си самообладанието*) От момента, в който ваше благородие пожелае...

КАПЕЛАНЪТ (*силно възбуден, към Покобели*) Достопочтени! Тук се преминава всякаква граница!

ДОН АНДЖЕЛО Да свършваме!... Не се издържа повече!...

ПРИНЦЪТ Именно, това казах на господин Секретаря. Да свършваме с тази комедия, която продължи твърде дълго! (*към дон Оттавио*) Чуйте, вие сте за бесилото, защото разбойник и нахалник като вас няма да се намери в целия свят. (*одобрителни възгласи*) Но в тази неприятна история сте намесили твърде много името на семей-

ство Трабия, между вас, абатеската, Капелана, без да има нещо общо с всичко това. Сега, да сложим край: да угасим огъня, да не раздухваме и да не разрастваме скандала!... (удивление, викове на несъгласие, коментари)

КАПЕЛАНЪТ (разгорещен, учуден, възнегодува) Но манастирът претърпя тежка обида!

ПРИНЦЪТ Ще имам грижата да оправа всичко...

КАПЕЛАНЪТ Но скандалът...

ПРИНЦЪТ (с досада) Струва ми се, че желаете да го продължите!

ДОН АНДЖЕЛО (негодува) Но законът... Негово високоблагородие Вицекраля...

ПРИНЦЪТ Аз поемам отговорността за всичко! И мисля, че това е достатъчно!... (към дон Оттавио, като му подхвърля торбичка с монети) Колкото до вас, вземете: тук има двеста онции; но тръгнете веднага! (удивление, шепот) качете се на първия кораб; вървете да ви обещат в Неапол, в Рим, където искате: но се махнете незабавно от очите ми: защото ако тази вечер ви намеря отново в Палермо, давам ви дума, ще ви предам лично на Светия Трибунал и ще ви помогна да свършите като брат Ромуалдо и брат Карло. (гласове на одобрение)

КАПЕЛАНЪТ Как! Как! ...Ще си тръгне свободен?

БАРОНЪТ А на мен кой ще даде удовлетворение?

МАЙСТОР МЕНИКО Този е роден с късмет!...

ДОН ОТТАВИО (към дон Калидду) Аз какво ви казвах? Че кавалери като Принца на Трабия няма! Не случайно, когато трябваше да мина за син на благородник, го избрах за баща!...

ПРИНЦЪТ (вдига бастуна) Ах, калпазанин такъв! И продължаваш?

ДОН ОТТАВИО (подлага рамене) Заповядайте, ваша милост, ваше право е!

ПРИНЦЪТ Хайде, вървете! Ставате голям дявол!

ДОН ОТТАВИО Веднага!... (става, размахва шапка и извиква) Да живее господин Принца! (хваща под ръка дон Калидду и тръгва; майстор Менико вика: „Да живее!“; Госпожа Нунция, дон Маттео също тръгват да излизат. Междувременно Баронесата е дошла на себе си)

КАТЕРИНА (скача и сграбчва дон Оттавио за ръката) Къде отиваш? Първо трябва да си уредим сметките!

БАРОНЕСАТА (вече на себе си) Ах!...

КАПЕЛАНЪТ (към дон Анджело, поразен, възмутен) Но господин Управител!... (дон Анджело свива рамене)

БАРОНЕСАТА (като вижда, че дон Оттавио се отдалечава) Отивате ли си! Ах! Измамник!... Дон Оттавио!...

ДОН ОТТАВИО (обръща се и се покланя) Госпожо Баронесо!...

КАТЕРИНА (побутва го) Върви! (към Баронесата) Ваша милост, задръжте си Кавалера, че тоя тук няма да го видите повече!... А ти, хайде, върви!... (всички излизат с жизнерадостни възгласи: Баронесата отново припада; Кавалерът ѝ се притичва на помощ; Баронът, Капеланът и дон Паоло спорят помежду си; дон Анджело говори със Секретаря оживено. Принцът гледа, поклаща глава и се усмихва).

ЗАВЕСА

КРАЙ НА КОМЕДИЯТА

Луиджи Наголи

АБАТ ЛАНЦА

Превод от сицилиански

Даниела Илиева

Casa Sicilia, Sofia

Оформител: Ивайло Найчев

За контакт: dani.ilieva@alice.it

www.sicilia-bulgaria-traduzioni.it

Формат 60/84/16 Обем 6.5коли Печат: „Булгед“

София 2020